

Fürdők és üdülőhelyek.

Balatonszárszón

Winkler Jakabné orth. kóser

Penzió és étterem

Fő-u. 14. sz. alatt megnyílt.

Mérsékelt árak. Kitérő bőséges ellátás.

Vihnye (Vihne)
héviz-fürdő

Van szerencsém a n. t. fürdőző-közönség tudomására adni, hogy 7. máj. folyó évi május hó 25-ikén a vihnyei (Cseh-Szlovákia) héviz-fürdőben szigoruan

orth. kóser éttermet

nyitok meg. Legkomolyabb törekvésem oda fog irányulni, hogy kitérő és higiénikus konyhát vezessek, pontos kiszolgálásról gondoskodjam és mérsékelt árakat számítsak. Itt lakalmakat is vállalom elfogadható feltételek mellett.

Referenciákat nyújt főtisztelendő Tiegermann József rabbi úr, a novézámkyi orth. izr. hitk. főrabbija.

Számos látogatást kér

Bribram Áron

vendéglős

Nové-Zámky Érsekújvár, 1926. máj. hó.

Természetes szénsavas
— kének — ásványvízfürdő.
Rádium tartalma — Előkelő orvosok ajánlják.
Penzió 85.000.
Kérjen prospektust.
ÁRPÁDFÜRDŐ
Székesfehérvár.
Kóser koszi kapható.

Orth. Kóser Pensió Balatonszemesen

ismét saját kezelésbe vettem. Kellemes üdülőhelyet, valamint elsőrendű jó házi kosztot, jó kiszolgálást, szép sétányt, homokos strandfürdőt nyújt a legolcsóbb napi pénzióval

Kohn Sámuel

Orth. כשר

ebédkoszi

NAGYMAROSON

kapható az elismert elsőrangú

lakodalom-vállalkozónál

Schwarz Ignác L.-nél

Ferenc-József-ucca 36.

Sirkövek

מצבות

Adler J. sirkórártárban
udapest, VII., Károly-körut 7
Szombat és ünnepnap zárva.

Figyelem!!!

Plisse gouvre

különleges aljberakások kézi
és géphímzés. Harisnya fej-
lések legolcsóbban.

Eckstein H. Akácfa-u. 14. Király-u. 1. II. 17.

Orth. kóser sajt-
különlegességeka legjobb minőségben állan-
dóan kaphatók aViktória Sajtgyárnál
Ölbő, Vas-m.Hechscher a sárvári és a
szombathelyi orth. rab-
binátustól.

P A N E T H-féle

orth. כשר

SZALÁMIGYÁR

D E B R E C E N

Ajánlja elismerten legjobb szalámi és
füstölthús gyártmányait ugyiszintén
extra minőségű, száraz, téli liba sza-
lámi különlegességeit a legolcsóbb napi
árak mellett.

Sztétküldés postán naponra kétszer.

Cim Paneth, szalámigyár Debrecen.

Telefon: 7—22.

Mindennemű

NYOMTATVÁNY

a legizlésebb kivitel-

ben készül:

KATZBURG TESTVÉREK

könyvnyomdájában

Budapest, Akácfa-u. 45.

Nyomatott Katzburg Testvérek könyvnyomdájában, Budapest, VII., Akácfa-ucca 45. — Felelős Katzburg Manó.

Az iskola idényre

a vidéken lakó izraelita szülők, ha
gyermeküket a fővárosban jól akar-
ják elhelyezni, úgy forduljanak

Virág Gyulánéhoz,

hol szigoruan rituális

orthodox elsőrangú

ellátás, gondos felügyelet és kitérő
nevelésben részesülhet két-
három fiúgyermek.

Az összes középiskolák és a Zeneaka-
démia közelében. A legjobb referenciák.
Cim: Virág Gyuláné VI., Ó-ucca 42. II.

Apróhirdetés.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri
beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből
3200 korona. Állástkeresőknek 1000. Apró-
hirdetések felvétele: VII., Sip-utca 10. Jel-
zés levelek kettős borítékban ugyanoda
intézendők. Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

Házasságot közvetít a
legelőkelőbb orth. zsidó
családoknál bevezetve,
előnyös feltételek mellett
Benedikt Jenő Székes-
fehérvár.

FÉRJHEZ menne 42 éves, vallásos repre-
zentáló független uriaszony lakással és
szép berendezéssel, intelligens jómódu ke-
reskedőhöz. Ajánlatok „jövő 926” jel-
gére e lap kiadóhivatalába kéretnek.

30 ÉVES csinos, magas urinő férjhez
menne középkorú, vallásos intelligens em-
berhez, lehet özvegy is. Azon ur ember,
ki gyermekének jó anyát, magának gondos
jó feleséget óhajt, írjon „Megértő” jelgére
e lap kiadóhivatalába.

19 ÉVES feltűnő szép árván maradt kis
unokahugom részére, ismeretség hiányá-
ban ezután keresek komoly, vallásos, in-
telligens uriembert biztos pozícióban. Tel-
jes című leveleket „Boldogság jelgére” a
Zsidó Újság kiadóhivatalába kérek.

Ha jó és megfelelő ház-
ságot akar kötni, úgy forduljon leg-
nagyobb bizalommal Fränkl, VII.,
Rombach-u. 12. II, 2. (tel.
J. 123—07) irodájához. Tizenöt év óta veze-
tett és fenálló orth. vendéglője révén, első-
rangú összeköttetések Nagymagyarország
legelőkelőbb szigoruan konservatív csa-
ládjaival. Legtapintatosabb diskkrét ügyvitel

TESTBEN, lélekben, kiváló unokahugom
részére, ki önálló üzettel rendelkezik,
keresek intelligens, bentóra fiatalembert,
jó, bár szegény családból. — Ajánlatot
„Bentóra” jelgére a kiadóba.

Állást keres.

VERHEIRATETER religiöser ehrlicher
Mann sucht Stellung als Magasinier oder
andere Beschäftigung. Versteht die Amerik.
Buchhaltung deutsch, ung. Koresp. würde
auch als מלמד gehen unter Chiffre „B-
scheidene Ansprüche“

JÓ HÁZBÓL való 18 éves rőfös rövidáru
segéd állást keres „Szombatot tartok” je-
ligére, a kiadóba.

ZSIDÓ ÚJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELNIK HETENKIINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.

TELEFON: József 125-90.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

GROSZBERG LIPÓT

ELŐFIZETESI DIJ: 1 EVRE K 240.000

" " 112 " K 120.000

" " 114 " K 60.000

Postachequekonto szám: 50.791.

Akiknek a jóból a kevés is megárt

Az iskolai év befejezte eszünkbe juttatja a zsidóság egyik legégetőbb problémáját, azt: miképpen lehetne תורה עם דרך ארץ a polgári életben szükséges ismeretszerzést összhangzatba hozni a zsidó vallási szemponttal, amelynek értelmében a zsidó ember szellemi életének gócpontja mindenkor a Tóran tanulás kell, hogy legyen. Amint 1000 év előtt a nagyhirű Szaadja gaon mondta, hogy a gondolkodás ערוש דעבודה והמרי egyformán gyökere lehet a vallásos életnek és a tagadásnak, azonképpen a zsidó iskola minősége kiindulási pontja a vallásos felbuzdulásnak de a leromlásnak is. Ezért van az, hogy a mendelssohni iskola-mozgalom növelte a zsidóságban az elpártolást, a hitetlenséget és az erkölcsi ürességet, viszont a Hirsch Samson Rafael buzgalma által létesített iskolák a német orthodoxiának mentsvárai lettek. A kérdés súlypontja a zsidó középiskolán nyugszik.

A magyar orthodoxiában egyelőre nem aktuális a középiskola ügye. Nálunk a zsidó műveltségi ideál nem valósítható meg ily típusu iskolában. Aki nem akar zsidó szempontból עם הארץ ignoráns lenni, annak annyit kell tudni, hogy a szükséges ismereteket nem sajátíthatja el, ha nyilvánosan végzi a középiskolát. Mindez természetesen nem zárja ki azt, hogy ne kísérvük érdeklődéssel, tapasztalatokat gyűjteni akarva a zsidó középiskola munkáját, még akkor is, ha nem orthodox intézményről van szó.

Nagyon tanulságos ránk, magyar orthodoxokra, amit a pesti zsidó gimnázium körül tapasztalunk. Ez az intézet egy alapítványból sarjadzott sok évi vajudás után. A neolog vezérférfiak fáztak ugyanis attól, hogy egy zsidó középiskolával szolgálják a felekezeti „elkülönödés” célját. Az ellenforradalmi mentalitás azonban, amely még a középiskolában is numerus klauzuzt követelt, lökést adott végre a gimnázium megnyitására. A buzgó tanárok egy része a

zsidó gimnáziumnak belső létjogosultságot akart szerezni. Igyekeztek tehát az engedélyezett 3—4 heti óra keretében minél több hébert oktatni; a legfelsőbb osztályon — elég szerény eredmény! — eljutottak a misna tanulásáig. Ifjusági minjant is szerveztek, hogy fogalmat adjanak a neolog gyermeknek, ki otthon nem imádkozik és kit apja nem visza templomba, a liturgiáról. Ez a munka azonban személt szurt egynehány neolog vezérférfiúnak, akinek rokona a zsidó gimnáziumban nem kapott héberből jobb osztályzatot, mint — latinból. Azt kezdték hangsúlyozni, hogy a zsidó gimnázium ne neveljen rabbiakat, (Furcsa fogalmuk lehet a rabbi tudásáról!) A régi szabadkőművesi ideologia hősei, akiknek most egyre nő a tekintélyük a Sulchen Aruchra helyezkedett neolog hitközségben, azzal vádolják a gimnáziumot, hogy „orthodox nemzeti szellemben” neveli az ifjuságot. (Szomorú volna, ha ez volna az „orthodox szellem”) Szóval: a heti hat óra latin miatt nem panaszkodják, hogy nem kell latin nyelvészeket, vagy római pogányokat nevelni, csak a héber ellen van kifogásuk. Hogy is mondta a talmudi bölcs egy hitszegőnek: ולא תהי תורה שלמה שלנו בשוחה (מנהור סיד) „a mi tökéletes tóránk nem ér annyit, amennyit a ti felesleges tudománytok”?

Orthodox szempontból még tanulságosabb, azonban az, miként akarják a zsidó gimnázium zsidó bajait szanálni. Megállapították, hogy a zsidó gimnázium azért olyan zsidós, mert a hébert — nem okleveles rabbi tanítják. A gimnáziumnak a zsidóságtól való deszinficiálását tehát — a semináriumban végzett „rabbikra” kell birtani. Ha nem volna szomorú, nevetni kellene azon a groteskségen, amely arra tanít minket, orthodoxokat, hogy inkább semmilyen zsidó iskolát, mint olyat, mely felett olyan „nagyzási” mániában szenvedők rendelkezhetnek, akiknek a zsidóságból a legkevesebb is tulsok.

A zsidóság eszmevilágából.

Írta: Halász Fülöp.

Izrael.

Izrael kiválasztottsága.

III.

S éppen az a körülmény, hogy Izrael Egyiptomban, de még az onnan való kiszabadulása után is *מִצְרַיִם* „kovásztalan kenyereket és keserű füveket“ evett, éppen mostoha sorsa, viszontagságos multja képe-síti Izraelt leginkább arra, hogy tanító mestere legyen a testvérepeknek. Miként Midrasunk képletében is I-ten következőleg felel Bileámnak: *שׁוֹב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹב לִי הַסְעֵדָה שְׁעֵשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְאָכְלוּ מִצֹּחַ וּמִצֹּחַיִם מִפְּרֹסִים מִפְּרֹסֵי מִצְרַיִם* „Jobb a zöldségből álló ebéd, jobb számomra az a lakoma, melyet Izrael Egyiptomban rendezett és kovásztalan kenyereket és keserűfüveket evett, mint azok a tulkok, melyeket te nekem áldozol!“

Izrael már népi léte csecsemőkorában megízlelte a rabszolgai sors kovásztalan kenyerét és keserű fűvét, annál inkább fog tehát lelkesedni és buzgólkodni azon szent Tan érdekében, melynek elvei és törvényei lehetetlenné akarják tenni egyszers mindenkorra az I-ten képmására alkotott embernek páriáivá való lealacsonyítását. Mert csakis az erkölcsi elzüllesztés lejtőjén kerülhet az ember oda, hogy hozzá hasonlóan I-ten képmására teremtett embertársában csak egy darab hasznot hozó, árut lásson. Mert mi egyéb a rabszolga?! Csakis az a fölfogás, mely a földi gyönyörök sorlegének fenéig való üritését tekinti az élet céljának,

melynek minden más, magasabb eszményt, erényt, erkölcsöt, vallásos-ságot alá kell rendelni, csakis az az alacsony hedonizmus szól így Ádám fiaihoz: Fel, fel, ti kiváltságos ivadékaik Ádámnak, fonjatok rózsakoszorút homlokaitok köré és lejtsetek körtánczokat a gyönyör, az érzéki mámor, ezen legfőbb életcél bálvány körül! Az pedig, hogy mámoros kacajtokra ezer meg ezer eltiport emberi féregnek sóhaja, jajsza-va a bánatos visszhang — ez ne zavarjon benneteket. Hogyis jellemzi a nagy költő ezt a pogány Nietzsche-ismust?

„Miért élsz a pór? — A gulához kövél Hord az erősnek, s állítván utódot Jarmába, meghal. — Milliók egy miatt.“ (Madách)

Ez ellen a pogány életnézet ellen tiltakozik a mi Tóránk. Azt hirdeti hogy nem élvezet, nem a földi gyönyörök sorlegének fenéig való üritése a célja az emberi életnek, hanem igazságosság és szeretet gyakorlása. Törékeny nádszálhoz hasonlít az az életfelfogás, mely csak az élvezetet ismeri emberi életcél gyanánt. Törékeny nádszál az, melyet elfúj az I-teni igazság lehelete!

Az életmegszentelésnek a Tórában leteleményezett magasztos tana *קְדוּשָׁה*, a legszilárdabb bástyafal az emberi szabadság megővésére. Emberek, kik az életmegszentelést erényesség, erkölcsösség, igazságosság és szeretet gyakorlása által vallják életfeladatuk gyanánt, sohasem fognak arra vetemedni, hogy érdekeik, hatalmi vágyunk és hasonlóért páriává alacsonyítsák le embertársait, Ekkép Izrael, mely már saját magán tapasztalta volt a rabszolgaság káros, lealázó mivoltát, legalkal-

masabb arra, hogy őre és hirdetője legyen a szabadságot hirdető Tan-nak *אֵל תִּקְרָא הַרְוֵה אֱלֹהֵי הַרְוֵה*.

(Dr. Weizmann Palesztináról.) Párizsból jelentik, hogy dr. Weizmannak a cionista világszervezet vezérének, legutóbb találkozása volt Szíria fő kormányzójával, de *Jouvenel*. Beszélgetésük folyamán dr. Weizmann kifejtette, hogy Palesztinában két főprobléma van: a lakosság és a földbirtok. Sok földbirtok nincs, tehát ebből a kevésből a legnagyobb hozamot kell elérni, ami csak sűrű lakosság útján lehetséges. Így például Peszach-Tikvában 28.000 dunam földterületen (1.000 katasztrális hold) 7000 ember lakik. A termőföld nagyon drága, de a zsidó betelepítés művelési földjét, s így megtalálja számadvát. Délpalesztinában még annyi föld van rendelkezésre, hogy azon félmillió zsidó családot lehetne letelepíteni, ami másfél-millió téleknél felel meg. Nemcsak a kiképzett „chalucok“, de a *lengyelországi chaszidok is telkesen dolgoznak az országért mozarakat csapolnak le és emellett a munka mellett szótárokat énekelnek*. Nem felejtsük el — mondta Weizmann ezután, — hogy Palesztina lakosságának legnagyobb része arabs-mozlim, aki fél tőlünk, meg kell tehát magyaráznunk neki, hogy éppen annyi jogunk van az országhoz, mint az arabsoknak, de barátságos együttműködést akarunk velük. Jól tudják az arabok, hogy a mi felépítési munkánk nekik is hasznukra van; amely arabs falu zsidó falu mellett van, az sokkal kulturáltabb, mint az olyan, mely távol esik valamely zsidó telepítéstől. A mi fegyverünk — fejezte be Weizmann — nem az angol szuronyok és ágyuk, hanem az ekevas és a munkásszerszám... és ha Palesztina: hid Nyugat és Kelet között, akkor a palesztinai zsidó nép: hid a nyugati és a keleti kultúra között.

Létesítsünk iparos intézményeket.

— A parnosze probléma megoldása. — Egy historiai dokumentum. —

Írta: Ullmann Salamon, Debrecen.

A csalóka konjunkturális haszon megszüntével, tehát az utolsó 2 évben, napról-napra siralmasabb a helyzet a zsidó kereseti lehetőséget illetőleg. Nem sorolhatom fel a legkülönbözőbb, céltudatosan beállított eszközöket, amelyek segítségével a zsidó parnoszet irtalmatlanul gyengítik, illetve fönkretezzik, de fájó és vérző szívvel kell megállapítanom, hogy napról-napra mind többen és többen vannak hitsorsosaink közt, kik teljesen vagy részlegesen kenyérkereset nélkül állanak családjikkal együtt és sajnos hányan vannak, kik többé-kevésbé gyors iramban mozognak lefelé a lejtőn.

Anyagi támogatás nélkül veszélyben van a valás és alant szószerint idézem az *ezelőtt 106 évvel kibocsátott felhívást, amelyet a nagy Chaszam Szófer és Beszédjének hírneves tagjai, Reb Mordechaj Toszk, Reb Majse Solajm Frankel és Reb Doniel Prosz-titz elsősorban irtak alá*. Ezen mozgalom lelke Reb Avrohom Hirsch Lemberger volt. Indító oka — mint e sorok írójának három évtizeddel ezelőtt Reb Áron Lemberger Pozsonyból, fentinek az unokája, elreferálta — az volt, hogy a pozsonyi hitközségnek 200—300 tagja házalással foglalkozott és igen tisztességesen meg is élt belőle. Azonban a zsidók elleni uszítóknak és gyűlölköknök ezen kenyérkereset száka volt a szemükben és felheccelték az ellen a „Bürgerliche Kaufleute“ — a nem zsidó kereskedőket. És ezen időtől kezdve ezen foglalkozási ág a városi hatóság folytonos erőszakos kényének volt kitéve. Damokles-kardjával a kezében hol módosította, hol korlátozta, majd ideiglenesen felfüggesztette, végül teljesen beszüntette. Hosszu időn át tartott a harc Lemberger és a Bürgerliche Kaufleute között, a különböző helytartósági zsidó-kedvező le-

iratokat a polgárság folyton ostromolta, de Lembergernek sikerült befolyásos közbelépésével azokat megvédeni. Egy ilyen alkalommal történt, amidőn Lemberger egy magasrangú személyiség előtt hitsorsosainak szomorú kereseti helyzetét tette szóvá, hogy behallatszott a harsány kiáltás: „Handlé!“ Erre az előkelő ur megszólal:

— „Nos, méltó e Önhöz, hogy ilyenekért szót emel? — Excellenc! Habár nagyon fájlató ezen kenyérkereseti mód, de ép olya elszomorító reám annak észlelete, hogy Excellenciás uram szolgál még egy ilyen öreg kenyérkereső emberrel is megszegyenítően bának. Azonban az ő Handlé szavával egyidejűleg hallom gyermekeinek kenyér utáni kiáltását és türelmesen várom azon napot, amidőn ezen szegény zsidók sorsa is jobbra fordul és nem lesznek többé kényserítve ilyen megszegyenítő keresetben menedéket találni.“ volt Lemberger szellemes és helyén való válasza.

Lembergernek a mentő ideát, a Londonban igen éldásos működést kifejtő „Chewrasz név cedek“ nevű, iparosokat támogató egyesületet létrehozta. Ennek 30 §-ból álló alapszabálya és az ahhoz alkalmazott bevezető rész — amelyek eredetiben német nyelven íródtak — valóban történelmi beccsel bírnak (a „Bikuré Hoitim“ 558. évfolyamában lett a nagy nyilvánossággal közölve és lefordítás céljából ez állott rendelkezésemre) és minden olvasónak figyelmét érdemli meg az

alábbiakban közölt hűen lefordított szó szerinti szöveg:

ה'תק"ו

Miután mi alólírottak fontolóra vettük hitsorsosaink, főképp hitközségünk tagjainak a mai rendkívüli szomorú helyzetét, amennyiben látjuk, hogy a parnosze napról-napra csökken és nagyon sok családapa, ki ezelőtt igen tisztességes kereset elbirt, ezidőszerint egészen elszegényedett, arra jutottunk, hogy a főoka ennek a kimondhatatlan nyomornak abban leledzik, hogy eddigelé kizárólag a *kereskedelemre* szoritkoztak és a kereskedelemnek már több év óta tartó fennakadása következtében sokan tönkre mentek és ezen körülmény utódainkra még sokkal súlyosabb és romlasztóbb következményekkel fog jární, ha csak kellő időben annak gátat nem vetünk. Véleményünk szerint ez csak úgy való-sítható meg, ha fiatalságunknak más reális kenyér kereset útjait is megnyitjuk és *őket hasznos iparos szakmákban taníttatjuk*. Szent tanunk értelmében minden apa köteles a fiát mesterségre tanítani, vagy amint a súlyos talmudi mondás szól „aki fiát nem taníttatja mesterségre, az mintha a rablásra tanítaná“. „A tájóró tanulás kenyér kereset nélkül, végül egészen megszünik“. És számtalan ezekhez hasonló mondás van a Misnában és a Talmudban. Ezért találunk Izraelben oly sok, nagy és bölcs embert, sőt Tanaim és oráimat,

Van szerencsénk a nagyérdemű hölgyközönség tudomására adni, hogy **hölgyfodrász és paróka készítő műtermünk** Budapest, VIII., Múzeum-körút 2. sz. alá helyeztük. (Asztoria drogéria) **Gaal és Firtinger.**

GALLÉROKAT,

A vidék részére külön postaosztály.

frakkmeilényit új eljárással 8 óra alatt is KIFOGÁSTALANUL TISZTIT

Ugyanott a legkiválóbb vegytisztítás és kelmefestés. Az új tisztítási eljárás folytán a gallérok háromszor annyi ideig tartják meg épségüket mint eddig.

a „KIRÁLY“ gőzmosoda, kelmefestő és vegytisztító

IV., Magyar u. 6. V., Bálvány u. 23. VII., Király u. 15.

VII., Bohány u. 20. — Telefon. 191—33.

kik valamilyen foglalkozás vagy iparág után keresték meg e kenyerüket.

Az 1805 február 5-én 3104 sz. alatt kibocsátott magas királyi helytartósági rendelet 9-ik szakasza elrendeli: „A zsidóknak megengedtetik, úgy saját maguk mint zsidó segítők igénybevételével ipart űzni és tanoncokat felvenni, míg a számuk elegendő lesz egy külön céh megalakítására.”

Tehát rajtunk áll, legfőnségebb Királyunk a mi legkegyesebb honatyánknak (Landes-Vater) irántunk megnyilvánított jóakaratu érzését kiérdemelni, magunkat arra méltóknak mutatni és ezen nagy jótéteményt nem kihasználhatlanul hagyni.

Különbben is foglalkozás hiányában a serdülő fiatalság a henyelés és dologtalanságra vete-medik és ezáltal meg nem engedett cselekedetek csábításának nem fog ellenállani, mert mint bölcseink mondják „a henyelés erkölcsstelenségre és rakoncátlanságra vezet”. Így tehát kötelezve érezzük magunkat, mindent amit erőnk megenged elkövetni, a fiatalságnak elegendő foglalkozást nyújtani.

Valóban lefőbb ideje bizonyítékot nyújtani a világnak, hogy nem érdemljük meg azon több oldalról tett szemrehányást, mintha

nekünk csak a kereskedelem iránt volna érzékünk, de alkalmatlanok vagyunk hasznos ipart és kézművességet folytatni és csak a kedvező alkalom hiányában nem volt lehetséges, hogy mint a társadalom érdemes tagjai, más irányban is kimiveljük magunkat.

Tehát tekintettel fenti okokra egyhangulag elhatároztuk egy *Ipar és Kézműves Intézményt* létesíteni melynek segítségével a fiatalságunk, főképp a szegényebb osztály, sok hasznos iparágban díjmentesen kiképeztessek és megélhetésükhöz támogatást kapjanak a különböző szerszámok rendelkezésükre való bocsájtásával.

Ezen intézmény szervezete a következőkben határozatik el véglegesen: Miután az 1. 2. 3. 4. 5. §-okban a fiatalság előbbi nevelése, az iskolai oktatás, a vallás tanítása, az iskola feletti felügyelet stb. megállapítottak, a következő §-ok szó szerint a következőket mondják:

6 §. Ha a vezetőség azonban úgy látja, hogy egy gyermek a jesiva látogatására alkalm. úgy az egy ipar megtanulására lesz fogva és az intézetben ügyelnek arra, hogy minden növendék a testi erejéhez mérten neki megfelelő ipart tanuljon, hogy állandóan és becsületesen megélhessen belőle.

7 §. Minden szegény gyermek-

nek, kinek szülői vagy rokonai nem adhatják a szükséges szerszámokat, az intézmény által nyeri el azokat díjmentesen, am időn önállóan kezd dolgozni.

8 §. Szükség esetén az általa feldolgozandó nyersanyag beszerzéséhez előleg-összeget kap.

9 §. A 7. és 8. §-okban biztosított különös kedvezményeket a vezetőség csak azoknak fogja engedélyezni, kik mindvégig jó magaviseletet tanusítanak és akiknél biztosan számíthatnak, hogy az előlegeket mielőbb vissza is fogják fizetni.

10 §. Időről-időre jutalom díj osztatik ki azon gyermekek részére, akik a tajró tanulásban, szorgalmas munkában, főképp azonban kik tisztességes magaviseletben és a templom rendes látogatásával kitüntetik magukat.

11 §. Egy külön könyv vezetetik, amelyben minden tanuló egy lappal bír, amelyen az ő miatta eszközölt kiadások, úgy mint tandíj a mestereknek, szerszámok megszerzése stb. könyvelve lesznek, mely összegeket jobb vagyoni körülmények között ő vagy szülői vissza fizetni tartoznak az intézetnek.

12 §. Minden növendék felvételekor kötelezi magát, ha iparát megtanulta és módjában lesz segídeket tartani, mindaddig míg

fogok. Nem fogok ennek a disznónak hazudni.

A tiszt erre nagyon haragos lett. Miért beszél az a katona én hozzám, miért nem ő hozzá? Azt mondtam hát a fiúnak, hogy forduljon a tiszt felé. De András meg se mozdult. — Mit is mondhassak annak a disznónak? — kérdezte.

A tiszt erre felugrott és haragosan ráförmedt a fiura, aki ezek után a tiszt felé fordult és így szólt tört orosz nyelven:

— Nem fogok hazudni. Magyar ember vagyok!

Ezt az utolsó három szót olyan hangsúlyozottan mondta, hogy a tiszt elfelejtett válaszolni. Azután én hozzám kezdett beszélni.

— Jól csináljátok dolgotokat! Nagyszerűen tanítjátok ki barmaitokat! Tehát nem akarsz őszinte vallomást tenni?

— Én tisztában voltam a helyzettel.

— Uram, — szoltam a tiszthez, — Ön éppen oly jól tudja kérdésére a választ, mint én. Ön kulturember és tiszt, én is

tiszt vagyok, meggyőződéssem ellen tehát nem tehetek semmit. Hatalmatokban vagyunk, tegetek velünk, amit jónak láttok.

A tiszt kacagásban tört ki. — Nem tehetsz meggyőződésed ellen? Iskaritot ivadéka és nem tud hazudni! Ez szép zsidó ez nem tud hazudni! No, majd meglátjuk mi mindjárt!

Megint visszaült a helyére és folytatta az ívást. Egyik tiszt az asztalon levő emberfejhez kezdett beszélni.

No, zsidócska? — mondta, — mit szólnsz testvéreidhez? Hűséges testvérek, mi? Nem árulják el titkukat... hallgatnak, hallgatnak, mint te, zsidócska.

Az egész asztal éktelen röhögésbe tört ki.

— Igen, mondta egy harmadik tiszt. Ez a zsidó már végérvényesen hallgat. Nem fog se hazudni, se titkokat elárulni. No de mit látok? Nem ég a szivarja! Adjatok neki tüzet.

Egy patkányszemű, laposorru kozák megsercintett egy szál gyujtót és odatar-

helybeli gyermekek jelentkeznek, idegeneket semikép nem, hanem csakis helybeli izraelitákat, mint tanulókat és segítéket felvenni.

16 §. Mindenek előtt törekedni kell a gyermekeket olyan iparágakban kiképeztetni, amelyben a gyártmányok nemcsak a helyi piacon értékesíthetők, hanem más piacokra is elvihetők, mint például a vászon, szövet, tafota, szalag, barchent és hasonló elkészítése, hogy a gyártmányok elhelyezése megkönnyítessék. Magától értetődik, hogy megfelelő számú gyermek más iparágakban mint asztalos, kádár, lakatos, könyvkötő stb. nyer kiképezést.

17 §. Továbbá nagyon fontos, hogy a fiatalságunk egy része a legfontosabb és leghasznosabb foglalkozási ágak egyikével, a földműveléssel foglalkozzék. Ezért a vezetőség megfelelő díjazásokat fogagazdálkodóknak nyújtani, hogy fiatal izraelitákat ezen munkálatokra megtanítsanak. Sőt a tanulók is, ha ezen munkálatokat jól végzik, heti pénzpótlékot fognak élvezni.

18 §. Aztán a vezetőség néhány földbirtokot fog vásárolni és a szükséges művelési szerszámokat beszerezni, hogy azoknak, a kik a szükséges ismeretekkel bírnak és a földet egyedül vagy mások segítségével megdolgozni

akarják, egy bizonyos számú évre díjtalanul átengedjék. Ezen meghatározott idő elteltével visszaadatnak az intézménynek, hogy azokat hasonló módon más élvezzék, vagy pedig az előbbi kezelő kapja újból használatra bizonyos számú évre feles alapon.

19 §. Ugyanezen helyzetet kell teremteni a szőlő és kertművelés terén.

A többi pont az intézet igazgatását ismerteti, továbbá az alapítás eszközeit és az évi hozzájárulási díjakat állapítja meg.

Kelt Pozsony, 5580, sevát hó 8-ik napján.

Helybenhagyott:

מאת הרב הנאמן אב"ד ונות דינו בוה"ל: ראה ראינו כל הכתוב ומפורש לעיל והאין ונכון עפ"י דת ה"ק ועפ"י השכל והישר. ע"כ הנני ממשבינו קיום ובעה"ה.

ה"ק משה סופר מפ"ס דמאין אב"ד

ה"ק מרדכי טאטק ד"ן

ה"ק משה ישרו פראנקל

ה"ק דניאל פרוסטיין

Ávrohom Hirsch Lemberger, Breisach, Lipman Stern, Ávrohom König, Áron Iritz és további 200 aláírás.

Hogy mennyire I-ten áldása kísérte ezen nemes cselekedetet, arról egy évvel később szintén a Biküré-Hoitim-ben, a kiváló és híres pozsonyi reb Beer Frank által közzétett jelentés számol be. Ebből a kö-

vetkező főbb tételeket akarom kiemelni:

„Gróf Pálffy Leopold, Pozsony megye főispánja, a zsidó hitközség ezidőszerinti földesura (Grundherr) és a városi tanács támogatja az intézményt, nemes Kettner János polgármester a keresztény iparos mestereket és a céheket megkeresi, hogy a zsidó tanoncokat szeretettel kezeljék.”

„Keresztények és zsidók előmozdítják buzgóan az intézményt és támogatják azt pénzadományokkal szerszámok beszerzésére, ruhákkal stb. a szegény zsidó tanoncok — közöttük kovácsok, asztalosok, pékek, köművesek, takácsok — részére.”

„A mesterek csodálják az élnék buzgalmat és a természetes képességeket, melyekről ezek a fiúk egy eddigelé nekik idegen foglalkozásban tanúságot tesznek.”

„A vallásgyakorlatok betartására figyelmeztetve, midőn a szombat órája ütött, elegendik a keresztény mesterek őket, mint az a vezetőség részéről feltételként ki lett kötve.”

Még egy áldásos példát mutathatok be: — *Bén jechabéd av* — a Nagyváradon működő „Chevrász Poálé Czedek” nevű iparos egyletet. Alapját boldogult emlékü atyám, reb *Jiszochor Ullmann* vetette meg, egyik házáat és nagyösszegű alapítványt, továbbá szforimot ajándékozva ezen egyletnek és így lehetővé tette an-

Az én hirtelen megöszülésem története.

— Háborus visszaemlékezés. —

Irtá: HAMEIRI AVIGDOR (Feuerstein)

A tiszt a fejét rázta. — Milyen vallásu vagy? — kérdezte csodálkozva. — Keresztény vagy?

— Igen.

— Nos? Mint keresztény te elpalástolod a zsidók bűnét? Vagy talán félsz tőlük, mi?

— Nem.

— Természetesen. Itt már nem is kell, hogy félj tőlük. Tehát beszélj szabadon és mondj el mindent, amit tudsz.

A keresztény fiu hallgatott. Rám nézett és hallgatott. Feléje fordultam és így szoltam hozzá:

— Beszélj, András. Mondd el, hogy mit tudsz.

A magyar fiu most hozzám intézte a szót. — Uram, — mondta, — hallgatni

totta lángját a halál fő szájában lévő szivarhoz. A lobogó lángnál megperzseldött ennek bajusza és szakálla, egy tiszt hamar lelocsolta egy pohár borral.

Mi mindnyájan behunytuk szemünket és a fal felé néztünk. Szájam belseje most már száraz volt és torkomban hegyes tüzet éreztem, szívem pedig mintha egyre lejjebb csuszott volna. Hányingert éreztem és a falnak támaszkodtam... a fali óra ütni kezdett... nyolcat, tízet... huszonzármat... vad kacagás az asztal felől... valaki ott azt mondta: ki kell pödörni a zsidócska bajuszát!

Most egy recsegő hang hallatszott: — Hát a vacsorával mi lesz, gyerekek?

— Azonnal, fenség! volt a válasz.

Kinyitottam szememet, a tűzhely körül forgoló katonaszakács mindenkinek kitálalta a vacsorát és az asztaltársaság emi kezdett. A parancsnok ránk szolt: üljetek le, amig elvégezzük.

Mögöttünk hosszú pamlag volt a fal mellett. Leültünk. Éppen jókor tettem,

mert már úgy éreztem magamat, mintha részeg lettem volna. Lábam nehéz volt a belé szállt vértől, alig bírtam már testem súlyát. Szemem a társamat kereste, mind behunyva tartotta a magát, egyik se nézett oda az asztalra.

És az asztalon a fej a szivarral. Megint hányingert éreztem, úgy összesúlykolódott a gyomrom. És hangok hallatszóttak: meg kell etetni a zsidócskát... ki kell nyitni a száját és teletönni étellel... disznóhussal, hahaha... Hiszen vendégünk ma a zsidócska! Vegyetek ki szájából a szivart és etessük, tömjük a zsidócskát.

Kalapácsütéseket éreztem a fejemben. Még szinte jól esett. És valami nyöszörgő hangot hallottam, mely messzünnen jött. — Mit akartok tőlem?... Én egyszerű zsidó vagyok... Szegény zsidó és apró gyermekeim vannak: Olyan képzetem támadt, hogy a fejeten holttest az asztal alatt ágaskodni kezd. S hogy az asztalon lévő fej szeméből könnyek szivarognak, könnyeznek a szemek és néznek... És

a házban, a gomolygó füstben, mintha tiszta fehér átlátszó köd uszna... A lélek csapkod a maga szárnyaival, mint a csirke a macska feje előtt, mikor a macska marcangolja a kis csirkét.

Durva káromkodás riasztott fel. — Hé, zsidók! Most nincs alvás ideje! Álljatok fel!

Felálltunk. A magyar fiu is felemelkedett.

— Te ülve maradhatsz, mondta neki a tiszt. — Te nem vagy zsidó!

A keresztény fiu állva maradt.

— Ül le, — ismételte a tiszt, de a fiu nem mozdult.

— Te bolond, szolt hozzá a tiszt, te tökjejú. Bolond magyar, fordult embereihez.

— Ül le, András, mondtam a fiúnak. Csak ül le.

A tiszt erre haragosan elibém állt, hogy orra szinte érintette az enyémet. Rettentetes pálinkabűz áradt a szájából.

(Folyt. követk.)

nak megalapítását. Ezen egyesület, melynek élére az örökhatyó által felkért — a nagyváradi, beszercei és a mostani halmi főrabiból álló — háromtagú végrehajtó bizottság, a volt rétei főrabbit hívta meg, évről-évre gyarapodó sikereket felmutató eredménnyel tevékenykedik. — Több száz iparos tagja van már ezen egyesületnek és időről időre szaporodik az iparágak száma az egyesületi tagok közt.

Az ország minden nagyobb zsidó centruma városában, hol ilyen intézmény létesítésére megvannak az előfeltételek, erre hivatalos egyének vagyunk kezükbe ezen szent ügyet, valószínűsítjük meg sürgősen a zsidó ipa-

ros egyesület, hogy azok áldásos működésüket megkezdhessek.

A nagyszámu iparág közt még sok a kihasználatlan és nincsen kétség, hogy a zsidó kitartásos munka, veleszületett intelligencia, mindenhez hozzáértés, az évezredek golusz elnyomása folytán megacélozott energia, megtermi a gyümölcsöt, csak adjuk adjuk meg hozzá a kellő támogatást.

Lelki szemem előtt látom sok, nagyon sok zsidó család parnoszolehetőségét, illetve parnosze-megjavítási eredményét és ennek nyomán a vallásosság további meg erősítését, a tóra-tanulás biztosítékát.

וְיִרְחֹק מִכָּל אִשֵּׁר הַעֲוֹנוֹת.

Vészkiáltás a Szentföldről.

Az Agudasz Jiszroel sajtóirodájának tel-avivi tudósítója hosszabb levélben beszámol a tel-avivi és általában a szentföldi zsidóság nem orth. részének a vallásosság és a köz-erkölcs terén való romlottságáról. Ugy hangzik az a levél, mint valószínűsítjük a Szentföldről, adatai minden hithű zsidóban mély fájdalommal együtt valószínűsítjük borzalmat kelthetnek. Az Aguda sajtóirodájának rendelkezésünkre bocsátotta tudósítójának levelét, amely így hangzik: — „Ahogy Palesztina „felépítése“ most folyik, ugyanazt az erkölcsi el-ülöttséget észlelhetjük, mint az elpusztulása idején, csak hogy még sokkal kiáltóbb formában.

A Tel-Avivban megjelent „Háárec“ című lap felhívást tett közzé, melyet a Szentföld két legidősebb tóra-nagyja, rabbi Sonnenfeld Chájim és rabbi Klatkin Elija és ezekkel együtt még számos palesztinai orth. rabbi írt alá. Ez a felhívás szívbemarkoló tiltakozás a példátlan féktelenkedés és szemérmelenség ellen, mely a

Szentföldön lábrakapott. A család élet abszolút tisztaságát, mely évezredek óta a zsidóság büszkesége és alapja volt, a legkihívóbb módon a sárba tiporják és pedig seholy anyyira, mint épen a Szentföldön és csakis ami mindkét nembeli testvéreink által.

Tel-Aviv, mely magát „zsidó város“-nak nevezi, az erkölcselenség bünbarlangja lett. Már nem is beszélnek ott róla, hogy nyilvánosan megszenteltelenítik a szombatot s hogy tilalmas ételeket-italokat fogyasztanak, olyan általános ez ma már. De a mindinkább elharapózó, legrosszabb fajtájú erkölcselenség már túl van az ethika és a közerkölcs legkezdetlegesebb fogalmain is. Elég egy suta fényes nappal Tel-Áviv uccáin, hogy meggyőződjünk arról az erkölcsi mocsárról, amelyen ezeknek, magukat zsidóknak nevező embereknek élete és törekvése felépül.

A szentföldi újságok, melyek eddig azon voltak, hogy minden ocsmány-ságot eltussoljanak és minden el-

ítélendő cselekedetet megvédjenek most már nem hallgathatják el annak megállapítását, hogy mély erkölcsi romlottság kapott lábra. Így például rámutatott a „Háárec“ arra, hogy tömérdek zsidólány vadházasságban él — arabokkal.

Talán ha a palesztinai sajtó már elejétől fogva egységesen és elszántan állást foglalna a számtalan törvénysértés ellen, akkor talán nem jutottunk volna idáig. Hiszen tisztában kell lennünk azzal, hogy a vallástörvény megszenteltelenítése szoros összefügg a féktelenkedéssel. A vallástörvény megszegése és demoralizáció: egyet jelent az egész zsidó vonalon. Ugyanaz a „Háárec“, amely az erkölcselenségről csak akkor vesz tudomást, amikor már nyilvánvaló, ugyanaz a lap szíván hó 7-én megjelent számában „kulturális vívmánynak“ nevezi az Emckben lezajlott svítész-ünnepélyt, melyre több mint 2000 ember feldíszített kocskában érkezett és a tóraadás ünnepét ily módon nyilvánosan megszenteltelenítette.

— Sokáig haboztam, fejezi be levelét az Aguda sajtóirodájának tudósítója, amíg részántam magamat arra, hogy ezeket az adatokat a nyilvánosság előtt feltárjam. Megtettem, hogy az egész zsidó világ erőlyesen állást foglaljon ezek ellen a Szentföldön lábrakapott igen szomorú dolgok ellen. És hadd lássa a világ, hová jutott a zsidó szellem Palesztinában; talán lesz még I-ten segítségével erőnk hozzá, hogy ezt a szomorú járványt elfojtsuk...“

(Zsidó egyetemi tanárok a litván egyetemen.) Sapiro kovnoi fő-rabbi még csak 24 éves fiát, mint Kovnoból jelentik, a litván egyetemen a kémia magántanárává habilitálták. Ugyanannak a főrabbinak másik fia a semitanyelvek tanára ugyanazon az egyetemen.

Egységet.

— Szózat a vidéki orthodox zsidósághoz! —

Mint a Zsidó Ujság mai számában más helyen közölve lett, a Tiferesz Bachurim országos előkészítő értekezlete egyhangulag és határozatilag az országos szervezet megalakítása mellett foglalt állást.

Sajnos, csak kilenc vidéki egyesület küldte el képviselőit. Kevés kivétellel a nagyobb vidéki orth. centrumok érdeklődését nem tanusítottak e fontos ifjusági mozgalom iránt.

Miért épp az orthodoxia bevehetetlen vára: a keletmagyarországi zsidó községek ifjusága nem csatlakozott?

Vártuk Miskolc és vidékét, Debrecen (Szerk.: Debrecen kimentette magát) Nyiregyházát, Makót, a Nyirséget, a Hajduság városait; ezeket a legkonzervatívabb, régi „kehilo“-kat; de ők, a legharcosabbak, a legvallásosabbak közé tartozók, az orthodoxia büszkeségei — nem jöttek el.

A budapesti Tiferesz Bachurim már hónapok óta levelez, agitál és meggyőződéssel és szeretettel vállalta a munkát.

Elvárjuk, hogy a hitközségek vezetői fogják az eddig távol maradt ifjuságot csatlakozásra rábírni. A rabbi feladata, hogy

az ifjuság egységes munkájának szükségesét, a Thora-Hakdosa szellemében való nevelésének fontosságát, a hitközségek előjáróságaival karöltve mozdítsák elő.

Hiszen tudják miről van szó; az ifjuság öntudatra ébred és nem kíván többé „amhaarec“ lenni... A már elmulasztottakért senkit felelősségre nem vonunk. Egyre azonban figyelmeztetjük a zsidó apákat is: ne várjatok mindent a rabbitól, tegyetek ti is valamit gyermekeitek érdekében. Hiszen ti is vallásos utódokat akartok. Mentsétek meg a jövő zsidó nemzedéket! Támogassátok fiaitoknak zsidóságukban való megerősödését!

Fiatalok! Ti pedig, mint az ifju oroszok, legyetek erősek és tettekre készek. Legyetek méltók őseitekhez, akik a Tan erejével a Tudás hatalmával győzték le elleneiket. Ti vagytok hivatottak diadalra vinni a zsidóság sárbatiport zászlaját!

Csatlakozzatok a budapesti „Tiferesz Bachurim“ akciójához!

Budapest, 1926. június 29.

Schmalhausen Lipót.

Kettő, kettő ellen.

— Háromheli gondolatok. —

Írta: ERNST PÁL.

(Vége)

Ülj le édes Testvér mellém, ülj le a földre. Mondjad kesergően a „חַיִּים“, Mondd annak tudatában, hogy I-ten már Ábrahámnak megmondta, hogy a golusz vas sulya fog nehezéni gyermekei vállaira: de megmondta, hogy jó a golusz Izraelnek. Igen! jobb a golusz, jobb ha szenved Izr el testével. El tudják majd viselni a goluszt, mert hisz már Ábrahám Izsák és Jákob mindegyik külön külön ittak a golusz keserű poharából, így erre edzettek vagyunk. Igen! jó a golusz, de csak akkor, ha belátod, testvérem, hogy goluszban vagy.

Ha tudod, hogy ez nem véletlen, nem véletlen semmilyen generációban, hanem ez I-tentől reánk mért golusz, amelyet már ősatyáink kezdtek hordozni, hogy terheinken könnyítsenek. Igen, akkor jó, üdvös, mert hasznos a golusz, mert Téged k. Testvérem, nevel, oktat, tisztít, nemesít. Ha azonban a véletlennek tulajdonítod szerencsétlenségedet, megaláztatásodat akkor k. Testvérem el kell veszned a goluszban. Ne akard őket semmiben tulszárnyalni! E kis szöcska „golusz“ legyen utszegője rossz vágyadnak! Számylörője magas röp-

tödnék, hisz mondd most is a földön ülve, על ערבים ברובה, mert a népek közé keveredtünk, mert beléjük olvadtunk, ezért kellett hárfáinkat felakasztani, örökre elnémitani...

Ülj le mellém Testvér és tudva — de ne beletörődve, merengj és zokogj velem együtt a golusz keservein. Mondom ne beletörődve, mert — mint I-ten mondá Ábrahámnak, a goluszt kell hordoznunk — mégse felejtse el, hogy ma is van — van most is szentélyed. Van ma is oltárod, amelyen áldozhatsz Szentély a házad... — Szentély a családod... Oltár az asztalod... Szentély a zsidósághoz való közösségérzeted, amelynek oltárára tüzet, a szeretet tüzet az összeolvadás lángját kell vinned! Érez-

Híves Testvérünk! Csak szombaitarító cégnél vásároljon!

Posztó-, divatszövet, szabószerszámok árúháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek ur és nőszövetekben. — Billiard és játékesztial-posztó.

Seidner Lipót

Áruházában
Budapest, Kerécsz-u. 43.
Telefon: 131-74

A ZSIDÓ UJSÁG ELŐFIZETŐINEK 5% KEDVEZMÉNY.

ned kell, hogy Te egy foka vagy azon hatalmas létrának, melynek lábai a földön állnak, de csúcsa az égig ér. Ha közösséget érzesz a multban és jelenben az ősszsidósággal, akkor és csakis akkor tudsz a golusz iszonyu sulyán könnyíteni és tudod a szentélyt felépíteni.

Igen! szentély a házad, — amelyben légy Te a főpap, hogy ott Isten honoljon. Neveld úgy gyermekeidet, fiaidat, leányaidat, hogy ifju korban, serdülő korban ne kérdezzenek tőled olyant, amire azt kelljen felelned: Hja, k. gyermekeim, goluszban vagyunk. — Neveld őket zsidóknak! Zsidó szeltemben. Izükben, vérükben zsidók legyenek. Tettekben, ruházatban, modorban, mindenben tóra szerinti zsidók! Keltsd öntudatra bennük a „három hét” fogalmát az *על ערבים בתוכה* ideáját, — hogy felkészülten, tántorithatatlannal állják meg helyüket a goluszban.

Igen! Oltár a zsidósággal való közösséged! Erre az oltárra, mint mondom, a szeretet, az igazi szeretet tüzeit kell vinned! Érezned kell ikertestvéred szenvedését. Látnod kell, ha testvéred vérzik. Gyógyszert kell keresned testvéred sajnó sebére! Igen, még most, a jelenben is, érezned kell együvé tartozásodat minden egyes Jehudival: még ma, e nehéz időkben is, amidőn meginogsz és energiád és ellenálló képességed felőrlik a mindennapi élet kenyérharcában; még ma is, erősítened, bátorítanod, felkarolnod, segitened kell ikertestvéredet, Golusz testvéredet, ki már e harcban elgyengülten összeroskad; ha kell, még áldozatok árán is. Gondolj a földön ülve arra, hogy másodsor azért lettünk hazátlanok, mert a gyűlölet rést ütött testvér és testvér között: és mondjad kesergőn bűnbánón, *על ערבים בתוכה*, mert nem érezünk egymásnak és egymásért; mert nem éreztük azt, hogy egyikünk kezese kell, hogy legyen a másiknak, azért, mert csak önmagának élt mindenki, azért *תלוי בתורתנו* kellett hárfáinkat elnémitani.

Vigyél k. testvérem ilyen hangulatokat magaddal. Szüred le ma

gadnak ezen tanulságot a „három hét”-ből, ezt hirdeti neked a „három hét”. Érezd együvé tartozásodat a multtal, a jelennel és akkor érezni fogod, hogy együvé tartozol a jövővel is; érezni fogod, hogy nem fogsz elveszni a jelenben Alakíts! Építs! Javíts! házadban otthonodban, hogy tényleg szentély legyen. Áldozd a köznek! Mentsd meg, karold fel ikertestvéredet és ne hagyj őt elveszni a kenyérharcban! Vigyél szeretetet, izzó szeretetet a közösség oltárára. Zárd a szent Tórát szivedbe! akkor nem

kell félned a poklok tüzeitől, a golusz karmaitól. Kettő ellen: a Tóra, a szentély megment, e kettőtől... Akkor érezni fogod, hogy van jövőd.

Érezni fogod, hogy Ábrahám ősatyánk nemcsak a nap lementét, nemcsak a sötétséget látta, hanem látta *ביום ההוא*: a napsütést is látta azt az időt is, amidőn gyermekeinek pirkad a hajnal. Látta, amidőn gyermekeinek kísüt a nap melynek sugarai melegitene és gyógyítanak.

Igazságtalan anekdota.

Az „Ujság” egynehány nap óta cikkeket közöl a palesztinai helyzetéről. Ac kkiró objektivitásra törekszik, de ebbeli törekvése csorbát szenved szellemeskedni akarásán. A vasárnapi számban leközli Balfour-nak, a volt angol külügyminiszternek 1917-ben kibocsátott híres, a zsidó nemzeti otthon megalapítására vonatkozó deklarációját és összehasonlítja Cromwellnek a zsidóknak Angliában való letelepedésére

vonatkozó engedélyével 1650-ben. Ezzel kapcsolatban felemlit egy anekdotát, hogy Cromwell csak azért engedte be a zsidókat, mert kifejtették előtte, hogy a zsidóknak előbb szét kell szóródninok a föld négy szélére, mielőtt *elpusztulnának*. Ha tehát mondták ezt az üdvös célt el akarja érni, akkor engedje be a zsidókat. Ez az anekdota igazán nem illik bele egy „liberális ujság” cikkeibe, már csak

ÉRTESETÉS!

Kossuth Lajos-utcai Nevelőintézet

Alapítási év 1916.

(11. szám 1. em. főbejárata)

Alapítási év 1916

Igazgatója: **Jávör Bella.**

Miniszterileg engedélyezett nyilvános jogu négy osztályu elemi iskola uri gyermekek számára, bentlakó és bejáró középiskolás növendékei a legjobb belvárosi iskolákat látogatják intézeti kísérelővel. Reggel 9-től este 7-ig tartó foglalkoztatás — németnyelvű jászódélutánok — céltudatos program.

Az intézet július 1-től szeptember 1-ig az olasz tengerparion **Grádóban**

tartózkodik, ezért bentlakó és bejáró növendékeket az intézet négyosztályu elemi iskolájába, valamint a szomszédos középiskolákba csak **Villa Mona Lisa, Grádó**, levélileg vagy szeptember 1-től lehet beiratni.

Több értesítést nem adunk le! Kóser internátus!

azért sem, mert ennek az anekdotának épen az *ellenkezője* igaz. A zsidóknak Angliában való letelepülését Rabbi Menasse ben Jisroel amsterdami tudós propagálta a XVI. század első felében „Izrael reménysége” című és 1650-ben megjelent művében. Az akkori puritán theologusoknak, akik az államot *bibliai* alapokra akarták helyezni és az angol népet az elvesztett 10 törzs leszármazottjainak vélték, azt fejtegette, hogy a *világ megváltásához*, amelyre a puritánok is vártak, szükséges a zsidók előzetes szétszórátása és annak szószrinti megvalósításához a zsidók Angliában való letelepedése. Cromwell maga is puritán és biblia hívő volt és így döntőnek találta Rabbi Menasse érveit. Ha tehát a liberális ujságíró a zsidók pusztulásáról szóló anekdotájában talmuði kifejezéssel élve *תלה עיניו בארץ זרה* nagy fára akarta felakasztani magát, akkor más fát kellett volna választani, nem Cromwellt, akit a zsidó történet hálás tisztelettel említi, mert diktaturáját a gyengék oltalmára használta fel.

Történelmünköl.

Jeruzsálem pusztulása.

— Folytatás a múlt számból. —

Közben Rómában megtörtént, hogy a gall és a spanyol légiók Nero császárt letették és a kétes hírű Galbát kiáltották ki császárnak. Vespasianus, aki ezt a zavaros időt a maga hasznára óhajtotta fordítani, most már gyorsan akart Judaeával végezni, hogy otthon mennél hamarabb szabad kezét nyerhessen.

De még mindig nem közvetlenül Jeruzsálem ellen indult, csak széles körben bekerítte és inkább a vidéki városokat rohanta meg, Betáris (Bész-Gubrin) és Kaphertaba elfoglalása után, ami újabb 10.000 zsidó harcos életébe került, oldalt hagyta a hegyes vidéket és Jericho alá vonult, melyet azonban egészen üresen talált. Fegyveres őrsege a hegyekbe vetette magát, polgári lakosságát pedig Placidus alvezér katonái az utolsó emberig lemészárolták volt. Jericho biztosítására erős helyőrséget ha-

gyott hátra, ugyanigy tett az elfoglalt Bethel és Ephráim nevű városokkal is és ezzel Jeruzsálem egész környéke immár az ő kezébe került.

Ezek után a fegyvertények után Vespasianus visszavonult Cezareába és majdnem két évig békében hagyta Jeruzsálemet. Az előbbi sietés után mindenesetre küönös volt ez a tétlenkedés, de hát megvolt ennek a jó oka. Egyrészt a római események: Nero meghalt, Galba lett a császár, csakhamar Galba is meghalt, azaz meggyilkolták és egyszerre kettőt kiáltottak ki császárrá: Othot és Vitellium, ilyen körülmények közt Vespasianus, aki szintén csak a császárságra aspirált, nem akarta magát Jeruzsálem hosszas ostromával lekötöni, — másrészt pedig azért helyezkedett várakozó állápontra, mert Jeruzsálemben újabb erővel kitört a polgárháboru.

Ez utóbbi Simon bár Giora műve volt. Nagy becsvágy fütötte ezt az embert, mindenféle szedett-vedett és rabszolganépet gyűjtött maga köré és mikor 20 ezer elszánt fegyverese

volt, több kisebb-nagyobb csetepaté és hadi vállalkozás után Jeruzsálem alá vonult. Az volt a becsvágya, hogy ő legyen a város ura

A zeloták nagyon félték tőle s hogy zálog legyen ellene a kezükben, elfogták Bár-Giora feleségét és tuszul el is hurcolták. Am Bár-Giora cseppet sem volt romantikus; ahány jeruzsálemi embert a várfalakon kívül talált, mind lefogta és nap-nap után bizonyos számot kivégeztetett közülök. Erre azután észbe kaptak a zeloták és szabadon bocsátották Bár-Giora feleségét, remélve, hogy ezzel nagyobb békülékenységre hangolják és elvonulásra bírják az ellenséges vezért. De Bár-Giora továbbra is Jeruzsálem alatt táborozott és leste a kedvező alkalmat, hogy végre bevonulhasson a városba és annak ura lehessen.

A kedvező alkalmat azután az előkelők pártja szolgáltatta neki. Ez a párt egy darabig tetszhalottnak mutatkozott, annál jobban áskálódott titokban a zeloták ellen, hogy ezeknek hatalmát megtörje.

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy kizárólag **SKREK-féle füstölthus-gyártmányok**

..... a főváros következő helyein kaphatók:

Mandl Eliás
VII., Garay-ucca 48

Klein Vilmosné
VII., Telek-tér 1

Büchler és Szántó
VI., Klauzál-u. 32

Grosz Béla
VIII., Telek-tér 8

Fränkel Ignác
VII., Rombach-u. 12

Muncsik Izidor
VI., Vörösmarty-u. 25a

Eisenberg N.
Ujpest, István-ut 27

Klein Abrahám
VII., Péterffy-Sándor-u. 37

Ehrenfreund Eliás
VII., Wesselényi-u. 13

Weisz Dezső
VII., O-ucca 1

Schwarcz Gáborné
VIII., József ucca 81.

(Mátyás tér sarok.)

Gyár és főüzlet

VII., Dob-ucca 27. sz. Telefon: József 124-17.

Feje ennek a pártnak a főpap volt. Matiszjohu, aki különöscn a gazdagokat és a középsorsu polgárokat tömörítette maga köré, azután szövetkezett a Jeruzsálemben lévő idumeusokkal, kiknek gazdag zsákmányt ígért és mikor minden elő volt készítve, adott jelre megrohanták a zelotákat és Giszkalai Jochanan embereit és sokat közülök megölték. De a zeloták hamar felocsudtak és megszervezték az ellenállást, mire Matiszjohu főpap pártja behívta a városba Bár-Giorát.

Maga Matiszjohu főpap jelent meg az utóbbinál és Bár-Giora meglehetősen fenhéjázó modorban értésére adta a főpapnak, hogy ő Jeruzsálemnek nemcsak megmentője, de ura is akar lenni.

68. április (niszán) havában vortult be Bár-Giora Jeruzsálembe és ettől a naptól fogva legvisszatartóbb formájában dult a polgárháboru a városban. Nem mult el nap, hogy ne ontatott volna zsidóvér — zsidók keze által.

Vespasianus pedig hagyta, hadd öldöskék egymást. Mennél jobban gyengítik saját magukat, annál könnyebb lesz az ő dolga. No meg — mint már említettük — visszatartották az akciótól a római események.

Otho alig száz napig volt császár, mert az ellencsászár, Vitellius elleni háborujában maga vetett véget életének. Vitelliussal pedig Vespasianus akart végézni, aki maga szeretett volna császár lenni, hogy utána azután fia Titus legyen a hatalmas Róma uralkodója.

A két Vespasianus intrikáit nagyszerűen segítette a vakító szépségű Berenice, Agrippa zsidó király huga. Az egyiptomi helytartó rokona lévén, könnyen rábirta arra, hogy légióival Vespasianus mellé álljon, sőt Tiberius Alexander egyiptomi helytartó hűségesküt is tétett katonáival, hogy Vespasianust ismerik el legjobb uruknak.

Az egyiptomi, államcsinynek is beillő fordulat annyira Vespasianus mellé billentette a mérleget, hogy az má is császárnak vélte magát és uralkodása idejét ettől a naptól fogva kezdte számítani. Mert aki Egyiptomot bírta, a római birodalom élés-

tárát, az Róma ura is volt, hiszen az egyiptomi gabona nélkül Róma rövid időn belül éhínséget szenvedhetett.

Ilyen körülmények közt Vespasianus majdnem két éven át szüneteltette a közvetlenül Jeruzsálem ellen irányuló hadműveleteket; hadseregét Judea földjén táboroztatta, ő maga pedig Egyiptomba, Alexandriába ment és onnan folytatta véres intrikáit az Otho halála után egyedül maradt Vitellius császár ellen.

Ezek az intrikák célt értek. Rómában csakhamar belháboru kezdődött a Vespasianus-párti és a Vitellius-párti legiók között, mely háboru azzal végződött, hogy Vitelliust megölték és Vespasianust kiáltották ki császárrá.

Mi történt ez alatt Jeruzsálemben? Az említett két párt helyett most már négy pártra oszlott Jeruzsálem lakossága. Az egyik volt Eleázár ben Simon és Simon ben Ezron kicsi pártja, körülbelül 2400 fegyveres emberrel, ezeket jeruzsálemi zelotáknak hívták; a másik volt a galilaeai zeloták pártja Giszkalai Jochanan alatt mintegy 6000 fegyveressel; a harmadik volt Simon bár Giora pártja, 10.000 ember, végül az idumeusok 5000 embere.

Összesen 24.000 vakmerő, halálrászánt vitéz, akik csodákat művelhettek volna, ha meglett volna közöttük az egyetértés. De egyetértés helyett mindegyik párt azt akarta, hogy ő legyen Jeruzsálem ura és a többi párt neki alárendeltje, ami örökös torzalkodást, majd nyílt ellenségeskedést eredményezett. Jeruzsálem falain belül mindegyik párt külön elsáncolta magát, ahonnan azután kirohanásokat tettek a többi párt ellen. És nemcsak embereket öltek meg, hanem vak gyűlöletöktől vezetettve felgyújtották a magtárakat is és élelmikészletek, amik évekre elegendők lettek volna, hogy a várost élelmezzék, a lángok martalékaik lettek. Jeruzsálemnek közismert három leggazdagabb embere: Ben Cisz, Ben Kalba-Szevua és Ben Gorrion annyi buzát, árpát, sőt, olajat és tűzelőfát halmozott fel, hogy Jeruzsálem évekig is maradhatott volna körülzárva a római seregek által, mégsem kellett volna éhínséget szenvednie. De pusztán csak azért, mert ez a három előrelátó ember békebarát volt, eipusztították magtáraikat és felgyújtották élelmikészleteiket.

(Folyt. köv.)

HIREK

(A belzi rebbe ^{רבי}) Mult heti számunkban közöltük volt, hogy a belzi rebbe, aki Berlinben orvosokat konzultált, több heti gyógykezelésre valószínűleg Nauheimba megy. Mint most *Marienbad*-ból nekünk jelentik, a világ-hírű rebbe nem Neuheimot, hanem Marienbadot keresi fel.

(A sátoralja-ujhelyi járzeit.) Sátoralja-Ujhelyről írják nekünk: „Az itteni orth. hitközség az elmúlt pénteken méltó módon tartotta meg a sajnos oly korán elhunyt boldog emlékü főrabbiának, הרב ר' יוסף ליב

Fellnernek elhalálózása első évfordulóját. Csütörtök este a „maariv“ ima után a hitközség azon balbátimjai, akik a templom előcsarnokában estéknként tóratanulással foglalkoznak, befejezték a ^{נדרים} szijüm-ünnepélyen a hitközségi előjáróság jelenlétében Dick rabbi tartalmas *charifesz* és *magidesz* előadás keretében emlékezett meg a boldogult főrabbi szellemi és lelki tulajdonságairól és צדיקות-áról. Előadása mindenkit elragadott. A főrabbi fia הרב משה יוסף ליב halálját fejezte ki a hitközségnek az elhunyt családjával szemben tanusított áldozatkészségéért. — A *Bészhamidras*

tagjai ugyancsak ez alkalommal a ^{הנהגות} traktátust fejezték be és rendeztek szijüm-ünnepélyt. — Pénteken százával záradokoltak a czáddik sirjához. — Szombaton délután a járzeitra ideérkezett sárvári főrabbi, Fischer M. az elhunyt veje, igen tartalmas és élvezetes dróse-t mondott a nagy templomban, amelynek keretében, apósa ^{הרב} divre-tőrejből is idézve, felszólította a hitközség vezetőségét, hogy a kehillo-t továbbra is a megboldogult szellemében vezesse.

„Halévy“

(Reakciós orvostudomány és liberális theologia.) Elterjedt fel fogás szerint a reáltudományok művelői, akik csak tényekkel, nem pedig világgélfogásokkal foglalkoznak, sokkal objektivebbek és türelmesebbek más hitűekkel szemben, mint a theológusok, akiknél hiányzik a tárgyilagosság alapelve: a teljes vélemény szabadság. A magyar numerus klauzus alaposan rácafoltt e szabályra. A zsidóságot kizáró rendszabály legmerészebb védői az orvostudományi fakultás, tehát a reáltudományokat művelő tanárok köréből kerülnek ki. Hiába hangoztatják, hogy a numerus klauzus politikája „rövidlátó“, mégis a legnagyobb propagatora — egy szemész. Hiába fájlalták a jobb-érzésűek, hogy a gyűlölet megmérgezi a „gyermekek“ lelkét, a kurzusbeli egyetemi alakulatoknak főpatronusa egy nemrég elhunyt — gyermekgyógyász volt. Nem is akadt egy egyetemi professzor sem eddig, aki merészkedett elítélni a tudományos vesztégzart. Most akadt egy és ez is — theológus. A debreceni theologia fakultás tanára dr. *Lencz Géza* legutóbb tartott egyetemi beszédében egész határozottan hangsúlyozta, hogy az egyetemnek nyitva kell lennie minden tanulni akaró előtt. A tudós professzor könyvet írt Bocskay szabadságharcáról és bizonyára úgy gondolkodik, hogy bizonyára úgy gondolkodik, hogy ha dicstelen dolog volt a vallás-gyűlölet 1600-ban, akkor az elnyomás nem lehet nemzeti erennyé 326 év után sem. Bocskay idejében bizonyára még úgy tanították, hogy az összes tudomány „ancilla theologiae“ (a theologia cselédje). Bár-

csak ráhelyezkednének a magyar professzorok mind e „középkori“ magaslatra és mennének tanulni tiszta tudomány szerzetet — a theológustól.

(Pör a szombat megszenteltetésé miatt.) Rabinovics Jakab bécsi háztulajdonos nagyon vállalós zsidó és mint ilyen csak ugy adta bérbe a házában lévő üzlethelyiségeket, hogy a bérlőnek, ha zsidó volt, köteleznie kellett magát arra, hogy szombaton és ünnepponon zárva tartja üzletét. Ilyen feltétel mellett adta volt bérbe egyik üzlethelyiségét Epstein Jetti kereskedő asszonynak, még pedig husz évvel ezelőtt. Epsteiné asszony mindig zárva is tartotta üzletét — de az utolsó esztendőben már ő is kinyitotta, mire Rabinovics szerződés megszegése miatt pert indított ellene és kérte a bíróságot, hogy vagy arra kötelezze Epsteinét, hogy szombaton zárva tartson, vagy pedig arra, hogy az üzlethelyiséget őrítse ki. A bécsi bíróság elutasította Rabinovics keresetét elég helytelenül azzal indokolva az elutasító ítélet, hogy senki a saját vallásos meggyőződését másra rá nem oktrojálhatja. Elfelejtette a bécsi bíróság, hogy itt nem erről, hanem kétoldalú szerződésről van szó, amit mindkét fél respektálni tartozik. Ahogy mint háztulajdonos kiköthetem, hogy kereskedő bérlőm bizonyos cikkeket nem árusíthat, ugy kiköthetem azt is, hogy szombaton egyáltalán ne árusíthasson.

(Roussei pásztor, aki nem nesome-chapper.) A zsidóságot részint erőszakkal, részint szépszerével akarják vallásától elfidegeníteni. Az első módot választja az antiszemitaizmus, a másikat a misszionáriusok szervezete, amely hatalmas pénzforsorokkal rendelkezik. A térítők a legfurfangosabb módon akarják magukat becsempészni tudatlan és kritikálan zsidó körökbe. Amerikában egy hatalmas *jiddis* irodalmat produkáltak e célra. A röpiratok ezrei a vallás cégére alatt akarják a zsidó olvasókkal elhitetni, hogy amit a próféták hirdettek, megvalósult immár és a messiás már elérkezett. A legutóbb a misszió még furább eszközökhöz nyult, amint azt egy

nagyon szépen kiállított *jiddis* röpiratból látjuk, amelyet egy amerikai barátunk rendelkezésünkre bocsájtott. A röpirat címe: ^{ציונים ויהודים יחד} ציונים ויהודים יחד (A cionizmusnak bizonyára eredménye lesz). Egymásután felsoroltatja a Czionra vonatkozó jóvendöléseket Jesajohüből és a többi prófétákból és észrevétlenül — különösen az árhoorecz számára észrevétlenül — átevez a christologia vizére. A röpiratot Brooklyn-ban nyomták. Kiadóként szerepel egy: „bibliai kulatók nemzetközi szövetsége“, amelyet Roussei lelkész alapított. — Erről a lelki pásztorról azt is mondja a röpirat: ^{קיים נשמה נאפער פריינד פון אורענטום בכלל אונד ציונים בפרט} „nem lélekfogdosó, (nesomo-chapper), hanem barátja általában a zsidóságnak és a cionizmusnak különösen.“ Hogy is mondja a német közmondás: Isten óvjon barátaitól, ellenségeimtől, majd megóvóm saját magamat!

(Megint meggyilkoltak egy hetmant.) Petljura után most ennek egyik alvezére, *Oszkilko* hetman lett gyilkos merénylet áldozata. Mint ugyanis Varsóból sürgönyzik, Grodek városban az ott lakott *Oszkilko* Vladimir hetmant, aki 1919-ben Petljura főparancsnoksága alatt a délnyugati harcvonal parancsnoka volt, revolvermerénylet áldozata lett. A merénylő az ablakon keresztül lötte le *Oszkilko* hetmant. A lapok annak a nézetüknek adnak kifejezést, hogy csakis kommunista lehetett a tettes. *Oszkilko* ugyanis, mint az ukrán „Dzin“ nevű ujság kiadója, amellelt volt, hogy Ukrajna béküljön ki Lengyelországgal s ezért ugy az ukrán nacionalisták, mint a kommunisták táborában számos elkeseredett ellensége volt. Pogromokat sohasem rendeztetett, sőt ő volt Petljura alvezérei között az egyetlen, aki mindig ellenezte a pogromokat. Jóllehet a nyomozás nyomban megindult, eddig nem lehetett a tettest kézrekeríteni. Jelentik még Varsóból, hogy *Oszkilko* már régebben tudta, hogy élete veszélyeztetve van és azt is tudta, hogy csakis kommunista vagy ukrán-nacionalista oldalról történek ellene. Nincs tehát senki, aki zsidót gyanusitana meg a merénylet elkövetésével.

(Az orthodox zsidó ifjúság szervezése.) A Budapesti Tiferesz Bachurim Egyesület előljáróságát meghívására f. hó 27-én este 7 órakor gyűltek egybe Budapest, Pápa, Sátoralja-Ujhely, Balassagyarmat, Csorna, Vác, Gyöngyös, Sárvár, Beled, Sopron, Nagyoroszi és Lőrinc egyesületeinek kiküldöttei, hogy az egyesület országos szervezését megbeszéljék. Ezen gyűléstől a következő tudósítást kaptuk: „Ez alkalmából a budapesti egyesület összes helyiségei teljesen ki vannak világítva. Az ülést óbudai Freudiger Sámuel, a budapesti egyesület elnöke magas szárnyalású beszédben nyitja meg. Köszönti a vidéki városokból idefáradt delegátusokat, tárgyilagosan fejtegeti az egyesülésből származható előnyöket. Utána Spiegél, a budapesti egyesület főtájkára felolvassa a bpesti egyesületnek már 1920-ban megkezdett ezirányú munkájáról szóló jegyzőkönyvet, valamint a debreceni és bonyhádi egyesületek csatlakozásáról szóló átiratokat. A tárgyhöz hozzászóltak: Sussmann Vilmos tan. biz. elnök Budapest, Neumann Zoltán elnök Pápa, Poryesz Albin elnök Csorna, Deutsch Manó elnök Balassagyarmat, Stern Ödön alelnök Budapest, Ungár Izidor Vác, Singer Gyula Pápa, Gruber Miksa Sátoralja-Ujhely, Klein Zsigmond Sárvár, Rubner Samu Balassagyarmat, Weisz Jenő Csorna, Grünwald Beled, Jungreis Nándor elnök Gyöngyös, Raab Márton Sopron, Mindnyájan az országos egyesülés fontosságát hangsúlyozták, melynek főcélja volna különösen egyes vidéki egyesületeket nagyobbítani és olyan városokban, ahol még nincsenek egyesületek, ezek alakítását lehetővé tenni. Az egyesületek országos szervéhez mindnyájan egyhangulag csatlakoznak és ezuton is felkérlik mindazon egyesületeket, melyek eddig nem jelentkeztek, csatlakozásukat a budapesti egyesületnél mielőbb jelentésük be-

Az egybehívandó országos gyűlésig a budapesti egyesület előljáróságát bízzák meg az előkészítés munkájával. Ülés után bankett volt, mely felekül hangulatban féltizenkettőkor ért véget.

(A serajevo szefárd-templom alapkövének letétele.) Mint Serajevóból jelentik, ott mult vasárnap folyt le az új szefárd templom alapkövének letétele, melynél a szerb király is képviseltette magát és Belgrádból több miniszter is megjelent. Az ünnepély impozáns keretek közt folyt le; a többi felekezetek is küldöttségileg képviseltették magukat és összesen mintegy tizezer főnyi sokaság vett azon részt. Elsőnek a sarajevo szefárd főrabbi, dr. Löwy beszélt, utána a király képviselője, Srskics tábornok, aki különösen a zsidók hazafiasságát magasztalta. Jelen volt még, a Belgrádból érkezett minisztereken kívül, a konzuli testület, a kereskedelmi kamara, a mohamedánus papság és a városi hatóságok a polgármesterrel. Este nagyszabású bankett volt, melyen valamennyi miniszter és hatósági képviselő is részt vett.

(Cuzisták rémtette.) Amíg osztrák fenhatóság alatt volt Bukovina, ott alig ismerték az antiszemitizmust, most, hogy Romániához tartozik, tettekben is nyilvánul. Még pedig rémtettekben. Asbora városkában megtették az ottani cuzisták, akiknek maga a polgármester a feje, hogy éjnek idején kézigránátokat dobtak zsidó házakra. Egyik romba is dőlt, úgy hogy a házban lakó zsidó fűrészmalom-talajdonosát, Haas Osias és veje, életveszélyesen megsebesült, más házak pedig többé-kevésbé megsérültek és lakói — mind zsidók — ki sulyosabban, ki könnyebben megsebesültek. Jellemző, hogy a cuzisták már napokkal előbb bejelentették az elkövetendő merényletet, de a hatóság a füle botját sem mozgatta. Későbbi jelentés szerint Dr. Ebner Mayer zsidó orsz. kép-

viselő egy küldöttség élén intervegniált ebben az ügyben Popovics bukovinai miniszternél és kívánta az argorai polgármester azonnali eltávolítását. A miniszter szigorú vizsgálatot indított.

(Az újpesti zsidó aggokháza.) Újpestről jelentik a Zsidó Ujságnak: Az újpesti Chevra-Kadisa elnökének, Arányi Adolfnak bokros érdemei közé tartozik az ottani aggok házána felállítás is, melyet ugyszólván a magáéból létesített. Ingatlant adományozott erre a célra, jelentékeny alapítványt is tett, kamatmentes nagyobb kölcsönt is adott az építkezéshez és így létesítette a Chevra Kadisa égisze alatt működő mintaszerű aggokházát, melyben ezidőszent tiz nő és férfi nyer elhelyezést, ápolást és étellemmel, ruházattal bő ellátást. Külön fürdő- és betegszobája is van és árnyas, tágas, virágos udvara. — A Chevra-Kadisa, melynek fejlesztése és felvirágoztatása körül is nagy érdemei vannak Arányi Adolfnak, ezeknek elismerésül megfestette arcképét s ezt szép és bensőséges ünnepély keretében június 27-én lelepleztette. Az arcképleleplezési ünnepélyen megjelent Újpest város képviselőjében dr. Semsey Aladár polgármester, valamint Egri Péter Pál rendőrkapitány. Klein Ignác, az újpesti Chevra Kadisa diszelnöke, egyszerű, de őszintén átértett szavakban méltatta az ünnepelt érdemeit, majd dr. Kálmán hitközségi elnök mondott nívós, magasszárnyalású üdvözlő beszédet. A különböző küldöttségek szónokainak melegen tolmácsolt jókívánságai és üdvözlétei után az ünnepelt Arányi Adolf válaszolt és megható szavakkal elhárított magától minden dicsőítést, mert — úgy mondta — nem az övé az érdem, hanem szülőié, akik őt ilyen szeltemben nevelték.

(„Vidéki hiveik között“) Ilyen című cikksorozatunk legutóbbi közleménye a kiskunfélegyházi

A berdicsevi zsinagóga története.

— Régi krónika nyomán. —

Amit most elmesélünk, abban az időben történt, amikor rabbi Lieber volt a berdicsevi rabbi s amikor a földesurak úgy rendelkeztek jobbágyaik fölött, mint bármely más vagyontárgyak fölött. Kicsérhették őket más földesurak jobbágyaival, tetszésük szerint felszabadíthatták vagy eladhatták más földesurnak s ami szinte magától értetődik, testi fenytésben is részesíthették őket, akár szolgáltattak rá okot, akár nem.

Rabbi Lieber, a berdicsevi rabbi, nagyon visszavonultan élt; otthon ült és tanult és ájtatoskodott. De megtette akárhányszor azt is, hogy kint a szabadban, valamely erdőben vagy a mezőn imádkozott.

Egyik napon megint kint állt az országút szélén egy fa alatt és mozdulatlanul folyton felfelé nézett. Történhetett körülötte akármilyen, ő meg sem mozdult, hanem ott állt a fa alatt és az ég felé irányította két szemét.

Véletlenül arra jött hintóján Berdicsev földesura, a gróf és mikor meglátta a szoborszerű mozdulatlanában álló rabbit, nagyon kíváncsi lett megtudni, vajon mit csinál ott? Tehát megállította kocsiját és szolgáját odaküldvén megkérdezte a rabbitól, ugyan mit művel ott a fa alatt?

A rabbi hátra sem fordult, feleletet sem adott, jöllehet a szolga többször is megismételte a kérdést. Erre a gróf dühös lett, parancsot adott, hogy hozzák elébe a rabbit s mikor ez megtörtént, ő kérdezte meg tőle, mit művelt, miért áll némán a fa tövében?

De a rabbi a grófnak sem válaszolt s ez olyan dühre ingerelte a földesurat, hogy a földre tepertette és harminc korbácsütést adatott neki. Am ez utóbbi zokszó nélkül tűrte a fájdalmas ostorcsapásokat és amikor megengedték neki, hogy talpra állhasson, szó nélkül visszament a fa alá és folytatta, amit az előbb csinált: állt mozdulatlanul és nézett fel az ég felé.

A gróf csak azért is meg akarta tudni, mi ennek a különös dolognak a nyitja és elhatározta, hogy addig nem is folytatja útját, amíg a rabbi neki kellő felvilágosítást nem ad.

Végre, hosszas várakoztatás után, megfordult a rabbi, odament a grófhöz és megkérdezte tőle:

— Testvér, mit akarsz tőlem megtudni? Most már beszélhetek és válaszolhatok.

Két kéresemre válaszolj, mondta a gróf. Először is, mi volt az előbbi konok hallgatásod oka, másodsor pedig, miért nevezted engem testvéremnek?

A rabbi az első kérdésre így felelt:

— Imádkoztam, vagyis az Urak Ura előtt álltam, tehát nekem nem válaszolhattam, mert nem lehettem tiszteltlen a a mindenség ura iránt — testvéremnek pedig azért neveztelek, mert mi mindnyájan egy atyának gyermekei, tehát testvérek vagyunk.

— Nem haragudtál meg rám, kérdezte még a gróf, amiért megcsapattalak? —

— Nem, felelte a rabbi határozottan. Hiszen nem te, nem ts a szolgád részesített engem büntetésben, hanem I-ten fenytett meg, mert vétkezhettem. Nem haragudtam rád, inkább szánakoztam rajtad, hogy I-ten épen téged választott ki ahhoz, hogy engem megbüntessen.

Ez a beszéd nagyon meghatotta a gróft, kezét nyújtotta a rabbinak és kérte őt, mondaná meg neki, mint tehetné jóvá előbbi igazságtalanságát?

— Fogadd meg, hogy soha emberre kezet nem emelsz és nem is emeltetsz felelte a rabbi.

— De hát a jobbágyaim?! Kérdezte a gróf. Boldogulhatok parasztjaimmal, ha nem verem meg őket?

— A parasztok is I-ten gyermekei; őket sem szabad tetleg bántalmazni, volt erre a rabbi válasza.

A gróf megfogadta, hogy soha többé embert nem üt meg és még más fogadalmat is tett le a rabbi kezébe. Megfogadta, hogy azon a helyen, ahol a rabbi oly buzgón imádkozott, zsinagógát építtet a berdicsevi zsidóknak.

Meg is tartotta szavát, felépíttette a hatalmas méretű zsinagógát és Berdicsev városa az évek folyamán annyira nőtt és terjeszkedett, hogy a gróf által építtetett zsinagóga ma a város kellő központjában áll.

Ime, a berdicsevi nagy zsinagóga története.

Verő-internátus.

Budapest, VI., Jókai (volt Gyár)-u. 1.

Alapítási év 1901. Telefon: 88-13.

Kapcsolatban:

nyilv. jogu elemi iskola

középfoku

kereskedelmi szaktanfolyam.

Teljesen idegen nyelvű továbbképző

Vallásos nevelés.

Orth. kóser ellátás.

Naptár.

שבת פרשת פנחס, כ"א תמוז.

שבת kezdete (Bpest): 7 óra 45 p.
שבת kimenetele „ : 8 „ 35 „

A szerkesztő betegsége folytán szerkesztésért felelős: Groszberg Jenő.

Ezüst evőeszközök, dísztárgyak, gyertyatartók, Menorék כלי קרדש
dus választékban gyári árban kaphatók.
SCHLEIFER EZÜSTÁRU GYÁR
VII., KAZINCZY UCCÁ 14.
TELEFON: JÓZSEF 136-28.

Hajszálakat Pollák Sarolta, VI, Andrássy-ut 38 sz. „MIRACLE“

hajlétváltoztoszer szétküldése utasítással. Szemölcsirtás. Fagykezelések Prospektus Összes szépséghibák kezelése.

Legdivatosabb sálakat, valamint zsebkendő, plasztron, diványpárna és hasonló munkákat

művésziesen és ízléssel fest, tanítványokat gyors kiképzéssel

könnyű keresethez juttat. — Esti tanfolyam is. Szombaton zárva. — Cim: Eötvös-u. 26. III. 20. Második lépcső.

A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalék kedvezmény.

Eszter Chiera.

Történeti elbeszélés.

Írta: Dr. Lehmann M. — Németből átdolgozta: Kálmán Sámuel.

(5. folytatás.)

Minden között ezt gondozta, ta-
kargatta, tisztogatta a legféléteib-
ben Eszter.

Akié a főköttö valaha volt és aki
azt péntek- és ünnepesti gyertyák
gyújtásához valamikor felöltötte, Esz-
ter azt alig ismerte. 5-6 éves ko-
rában veszítette el édesanyját. Ké-
pének csak elmosódott körvonalai ma-
radtak meg emlékezetében. De abból,
amit apja és öreg dajkája és ház-
vezetőnője Hanna beszélt róla,
megrajzolta magának anyja képét.
Ismerte minden vonását, szokását.
Látni vélte minden lépését. Még
gyöngéd anyai hangja is mintha fü-
lébe csengett volna. Mig kisebb volt,
el sem tudott addig aludni, míg
atyja nem mesélt neki az ő Éden-
ben nyugvó anyjáról. És ő beszélt,
nemes tulajdonságairól, finom gon-
dolkodásáról, önfeláldozó anyai szer-
retéről. Amint nőtt, nagyobb lett,
észrevelte a bánatos vonást, mely
apjának arcán ilyenkor átvonult és
jóságos, okos szivecskéje azt sugta
neki, hogy ne szomorítsa őt. De
annál többet kérte az öreg Hannát,
kit még édesanyja hozott a házhoz,
hogy meséljen, csak meséljen neki.
És a bőbészédű, hűséges Hanna,
ki valóságos nevelőanyja volt, me-
sélt fáradhatatlanul, telve szeretettel,
ragaszkodással volt urnője iránt. Már
eladó lánnyá serdült Eszter — de ugy-
hallgatta még mindig Hanna elbe-
szélését, mint kicsiny korában. S oly
jól esett neki, ha öreg dajkája:
ránkos kezei közé véve gondör, fe-
kete fejét, csókot nyomott magas,
tisztá, homlokára és mindig szinte
ugyan ezen szavakkal mondogatta:

— Szakasztott, mintha jó anyá-
dat látnám. Olyan vagy te; arcod
minden vonásában, szemed minden
rebbenésében. Csak sugár természet
apádé. Szaloniki legszebb rózsája
vagy te is, mint I.-ben boldogult
anyád volt.

— Hiuvá teszel jó Hannám —
volt erre rendszerint Eszter válasza.
— Rabbi Amram Mordechaj és

Rachel Corsia leányában nem lehet
még csak szikrája sem a hiúságnak.

Eszter ilyenkor megcsókolta Hanna
ráncoctól barázdált arcát. Ez volt a
válasza.

A csók nyomán azután újabb em-
lékek rajzottak Hanna fejében.

— Ha péntek estéjén édesanyád
felvette gyöngyös főköttőjét, olyan volt,
mint a napkeleti királynő maga. És
az arca olyan finom volt és kedves.
Nem volt benne a kevélységnek,
hiúságnak halvány árnyéka sem. Mi-
kor látlak már téged drága Eszterem
anyád főköttőjével a fejedben; boldo-
dogan és szerencsésen. Légy boldo-
gabb és szerencsésebb nálam.

Hogy mi és ki volt balszerencsé-
jének és boldogtalanságának oka,
arról Hanna sohasem beszélt. Csak
annyit tudott meg tőle Eszter, hogy
vőlegényét, kié schasem lehetett,
Ábrahámnak hívták.

— De ha téged boldognak foglak
tudni kicsi leányom, úgy még szá-
momra is van boldogság a földön.

— Amit az ember szerencsétlen-
ségnek, bajnak hisz, az sokszor
éppen a jónak forrásává lesz —
mondja gyakran édesanyja.

— Igazad van leánykám. De az
én egyszerű eszem nem ér föl atyád
bölcességéhez, sem nagybátyád tu-
dásához.

— De áldozatkész szived minden
tudománnyal és minden bölcesség-
gel fölér. Mi lett volna belőtem, ha
az Ég nem küld benned gondviselőt
számomra.

Ezek az emlékezések napról-napra
visszatértek. És ezek voltak Eszter-
nek legkedvesebb órái.

Igy nőtt naggyá az árván maradt
kis virág anya nélkül, de annak
tisztá, szent emlékében élve. Az anyai
szív melegét egy szerető lélek nap-
sugara és két tudós elme ragyogó
fénye pótolta.

Különleges gyönyörű paróka modern hajválaszték készítése.
Különleges francia bubi-hajvá-
gás és ugyanilyen kész parókák
iodrásztermében
Budapest, VI., Erzsébet-kr. 12. félelelet

Nagy Adorján

Aki most is — a vendégekre való
készülődés közben — ott látja az öreg
házvezetőnőt a fiatal leány oldalán
a konyhán foglalatokodni nem gon-
dolhatja, hogy urnő és szolgálónője
azok. Nagyanyónak és unokájának
nézné őket mindenki.

Ebédhez ültek. A házigazda jobb-
ján rabbi Salamon foglalt helyet,
mellette Don Ruben, a baloldalon a
németországi vendég; az asztal vé-
gén közel az ajtóhoz Eszter ült. Az
öreg Hannát, kinek tányérja Eszter
mellett volt, az előkelő vendégek
láttára nem lehetett a konyháról be-
csalni. Hej pedig ha tudta volna, hogy
ki az a dalaás férfiú ott a rabbi és
Don Ruben között bizony besietett
volna. Megnézni azt, aki az ő ga-
lambjukat uj kalitba akarja vinni.

De hát honnan tudta volna, mikor
maga Eszter sem sejtett semmit a
dologról és rabbi Amram Mordechaj
is csak Don Ruben sokat jelentő
pillantásából tudta meg stambuli ven-
dégének uticélját.

Eszter helye is majdnem az egész
ebéd alatt üresen állt. Sürgött-for-
gott a konyha és szoba között. Tálalt.
Kinálgatott. A redelheimi kereskedő-
nél leánya felől érdeklődött. Nem
látták egymást soha, de a távolból
is ismerték, szerették egymást. Hir-
ből rabbi Salamont is ősmerte már.
Apjától, nagybátyjától hallott róla.
Tudott nagy befolyásáról az ud-
varnál.

— Főnséges tudat lehet népünk
javára dolgozni — mondotta Eszter
rabbi Salamonnak bemutatkozása-
kor. — Kész lennék én is mindent
feláldozni népem oltárán.

(Folytatása következik.)

Zsidó szertartási cikkek

templomi aranyhímezések, héber, ma-
gyar és német nyelvű zsidó irodalmi
könyvek nagy raktára.

**Olcsó árak, előzékeny
kiszolgálás!**

Neumann Benő

könyvkereskedése Budapest, VII., Király-u. 8.

Pályázat.

Minden szó egyszeri beiktatása 2000
vastagon szedett betűkből 4000 korona
Pályázatok felvételnek: Sip-ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő —

371/926 szám.

Dájon állás.

A nyiregyházi autonom orthodox izraelita
hitközségben a már rendszeresített újabb
dajon állás betöltésére ezennel pályázatot
hirdetünk. Pályázók három elismert hitű
orthodox főrabbitól kell, hogy képesítéssel
birjanak. Kor és családi állapotot, magyar
állampolgárságot és eddigi működést feltűn-
tető okmányokkal felszerelt kérvények f. é. jul.
31-ig alulírott elnökséghez küldendők. Fize-
tés megállapodás szerint. Az állás 1927-év
január hó 1-én elfoglalható.

Spitzer Izidor s. k. Friedmann Henrik s. k.
hitk. jegyző hitk. elnök.

**Becsületbeli kérdése
a magyar
orthodoxiának a
„Zsidó Ujság”
megerősítése.**

A régi Blau vezet!

Orth. כשר

borokban, minőségben és árban.

Kitűnő zamatu 10 fokos Fehér
Asztali bor 12.000 korona.
Prima édeskés Egri vörös bor
14.000 korona

Azonkívül Hegyaljai borok,
Szilvorum, Borecet, Borst.

Hitközségi alkalmazottaknak 10%
á r e n g e d m é n y.

Blau Miksa borkereskedő

Budapest, VII. Dob ucca 32. sz

Butorolcsóság

Egyszerű és műbutorokban hálók,
ebédlők, szalóngarnitúrák, matraczok,
seziókok, konyhaberendezés.

RÉSZLETRE IS!

Klein D. Kisdiófa-u. 16.

Hausen

Lakás-tisztító vállalat

Alapított 1900.

VII., Dob-u, 34. Telefon J. 126-75.

VACZI ORTH. כשר SZAPPANGYÁR

szállít 5. kg.-os csomagban 90.000 koronaért. Franco barhova.

Megrendelhető: **Rosenbaum Simon, Vác.**

BARBIEN illatos késnélküli
Borotválópor

mindenkjt meghódított. Szállítás postacsomagokban
Barbien Vegyipar, Budapest, Nagydíófa-ucca 5.

Hirdessünk a Zsidó Ujságban!

WEISZ MÓR
„MICHJO” orthodox כשר „MICHJO”

kész., kétszersült- és teasütemény-gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22 szám.

Telefon: J. 123-65.

חנות השוקחת בית דין צדק דמהל יראים בודאפשט.

Vidéki rendelések minden mennyiségben azonnal eszközöltetnek.

*A budapesti autonom orthodox
izraelita hitközség közleményei.*

Hitközség irodahelyisége:
VII., Dob-u. 35. (községháza).

Hitközségünk rabbiságának felügyelete alatt állanak:

Hitközségi mézarszék-ek.	2. V., Sólyom-utca 24.
1. II., Margit-körut 7.	3. VII., Dob-utca 35.
2. V., Sólyom-utca 24.	4. VII., Hernád-utca 16.
3. VI. Szerecsen-utca 13.	5. VIII., Magdolna-utca 29.
4. VII., Wesselényi-utca 15.	6. IX., Tompa-utca 17/a.
5. VII., Kertész-utca 35.	Hitközségi tejelárusítás.
6. VII., Hernád-utca 16.	1. V., Sólyom-utca 24.
7. VIII., Magdolna-utca 29.	2. VII., Dob-utca 35.
8. IX., Tompa-utca 17/a.	3. VII., Wesselényi-utca 18.

Hitközségi baromfivágóhelyek,

1. II., Margit-körut 7.

Hitközségi intézmények.

Rituális fürdők. (Mikwa)	Templomok.
1. Ráczfürdő: I., Hadnagy-utca 8-10	1., III., Zsigmond-utca 74.
2. Köruti fürdő: VII., Erzsébet-
körut 49.	2. VII., Kazinczy-utca 29-31.
3. VIII., Magdolna-utca 29.	3. VII., Király-utca 1
	4. IX., Tompa-utca 17/a.

Fürdők és üdülőhelyek.

Balatonszárszón

Winkler Jakabné orth. kóser

Penzió és étterem

Fő-u. 14. sz. alatt megnyílt.

Mérsékelt árak. Kittiő bőséges ellátás.

Kömfortos szobák kaphatók.

Vihnye (Vihne)
héviz-fürdő

Van szerencsém a n. t. fürdőző-közönség tudomására adni, hogy מ"א folyó évi május hó 25-ikén a vihnyei (Cseh-Szlovákia) héviz-fürdőben szigoruan

orth. kóser éttermet nyitok meg. Legkomolyabb törekvésem oda fog irányulni, hogy kitiűő és higiénikus konyhát vezessek, pontos kiszolgálásról gondoskodom és mérsékelt árakat számítsak. Itt lakodalmakat is vállalok elfogadható feltételek mellett. Referenciákat nyújt főtisztelendő Tiegermann József rabbi úr, a novézámkyi orth. izr. hjtk. főrabbiája.

Számos látogatást kér

Bribram Áron
vendéglős

Nové-Zámky Érsekújvár, 1926. máj. hó.

Sirkövek
מצבות

Adler J. sirköraktárában

Budapest, VII., Károly-körut 7

Szombat és ünnepnap zárva.

Orth. kóser sajt-
különlegességeka legjobb minőségben állan-
dóan kaphatók aViktória Sajtgyárnál
Ölbő, Vas-m.Hechscher a sárvári és a
szombathelyi orth. rab-
binátustól.

Természetes szénsavas
— kének — ásványvízfürdő.
Rádium tartalma — Előkelő or-
vostanárok **ajánlják.**
Penzió 85.000.
Kérjen prospektust.
ÁRPÁDFÜRDŐ
Székesfehérvár.
Kóser koszt kapható.

Orth. Kóser Pensiom Balatonszemesen

ismét saját kezelésembe vettem. Kelle-
mes üdülőhelyet, valamint elsőrendű
jó házi kosztot, jó kiszolgálást, szép
sétányt, homokos strandfürdőt nyújt a
legolcsóbb napi pensióval

Kohn Sámuel

Orth. כשר
ebédkoszt

NAGYMAROSON

kapható az elismert elsőrangú
lakodalom-vállalkozónálSchwarz Ignác L.-nél
Ferenc-József-uca 36.P A N E T H-féle
orth. כשר
SZALÁMIGYÁR
DEBRECEN

Ajánlja elismerten legjobb szalámi és
fűstölthús gyártmányait ugyiszintén
extra minőségű, száraz, téli liba sza-
lámi különlegességeit a legolcsóbb napi
árak mellett.

Szétküldés postán naponra kétszer.

Cím Paneth, szalámigyár Debrecen.

Telefon: 7-22.

Mindennemű

NYOMTATVÁNY

a legizlésebb kivitel-

ben készül:

KATZBURG TESTVÉREK

könyvnyomdájában

Budapest, Akácfa-u. 45.

Az iskola-Idényre

a vidéken lakó izraelita szülők, ha
gyermeküket a fővárosban jól akar-
ják elhelyezni, úgy forduljanak

Virág Gyulánéhoz,

hol szigoruan rituális

orthodox elsőrangú

ellátás, gondos felügyelet és kiti-
űő nevelésben részesülhet két-
három fiugyermek.

Az összes középiskolák és a Zeneaka-
démia közelében. A legjobb referenciák.
Cím: Virág Gyuláné VI., Ó-ucca 42. h.

Apróhirdetés.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri
beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből
3200 korona. Allástkeresőknek 1000. Apró-
hirdetések felvétele: VII., Sip-ucca 10. Jeli-
gés levelek kettős borítékban ugyanoda
intézendők. Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

Házasságot közvevűt a
legelőkelőbb orth. zsidó
családoknál bevezetve,
előnyös feltételek mellett
Benedikt Jenő Székes-
hérvár.

FÉRJHEZ menne 42 éves, vallásos repre-
zentáló független uriaszony lakással és
szép berendezéssel, intelligens jómódu ke-
reskedőhöz. Ajánlatok „jövő 926” jeli-
gére e lap kiadóhivatalába kéreknek.

19 ÉVES feltűűő szép árván maradt kis
unokahugom részére, ismeretség hiányá-
ban ezután keresek komoly, vallásos, in-
telligens uriembert biztos pozícióban. Tel-
jes című leveleket „Böldogság jelígeré” a
Zsidó Újság kiadóhába kérek.

Ha jó és megfelelő házassá-
ságot akar kötni, úgy forduljon leg-
nagyobb bizalommal Fránkl, VII.,
Rombach-u. 12. II, 2. (tel.
J. 123-07) irodájához. Tizenöt év óta veze-
tett és fenálló orth. vendéglője révén, első-
rangú összeköttetések Nagymagyarország
legelőkelőbb szigoruan konservatív csa-
ládjaival. Legtapintatosabb diskkrét ügyvitel

Különbéle.

SZAMOVÁR használt, de jó állapotban
levő, rituális fürdő részére eladó. Érte-
kezni: Gyenes, Debreczen, Arany János-
u. 27.

Állást keres.

VERHEIRATETER religiöser ehrlicher
Mann sucht Stellung als Magasinier oder
andere Beschäftigung. Versteht die Amerik.
Buchhaltung deutsch, ung. Koresp. würde
auch als מלמד gehen unter Chiffre „Be-
scheidene Ansprüche“

JÓ HÁZBÓL való 18 éves rőfös rövidáru
segéd állást keres „Szombatot tartok” je-
lígére, a kiadóba.

ZSIDÓ ÚJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
TELEFON: József 125-90Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos:
GROSZBERG LIPÓTELŐFIZETESI DÍJ: 1 EVRE K 240.000
" 12 " K 120.000
" 14 " K 60.000
Postachequekonto szám: 50.791.

A két Mikszáth.

A nagy Mikszáth Kálmán fiát, aki gróf
Tisza István politikai iskolájában nevelkedett,
amely iskolában a törvény tiszteletéről, a
vallási egyenjoguságról szóló ígéket hirdet-
ték olykor, e hét keddjén iktatták be mis-
kolci főispánnak. Installációs beszédében ki-
tért a liberalizmus és a reakció kérdésére
és többek között említette a zsidó kérdést is.

Az új főispán azt mondta: „elismerem,
hogy van zsidókérdés, de ennek megoldását
nem a fajvédők találták meg és erőszakos
megoldása végzetes lehet az országra.” Hogy
mit is ért zsidókérdés alatt az új dignitarius
s mi értendő e megoldás alatt, erről hallga-
tott. És ez — nézetünk szerint — nagy hiba.
Eszünkbe jut egy zsidó irodalomtörténeti
analógia. A nagy Rambam a kodexének
elején fejtegeti azt, milyen ellentét van az
ember szabad akarata (כחירה) és a Minden-
ható praescientiája, mindentudása (ידיעה)
között és megállapítja a probléma megoldhat-
lanságát. E megállapításra a mester nagy
kritikusa (השגת הרמב"ם) azt jegyzi meg, hogyha
nem tudja megoldani a kérdést minek veti
fel és minek izgatja vele a kedélyeket?
A miskolci főispán legalább megmondhatta
volna, mit is ért zsidó-kérdés alatt. Mert a
zsidó-kérdés alatt mást ért az orthodox, mást
a cionista, mást a neolog zsidó és mást az
antiszemita.

Az antiszemita szerint zsidó kérdés az,
miképen lehetne megszabadulni a zsidó kon-
kurrenciától, miképen lehetne kiszorítani a
zsidókat a hivatalokból és előkelő pozíciók-
ból, ha nem megy másképen, akkor a régi
polgári jogegyenlőségről szóló törvények
suthadobásával, vagy látszólagos fenntartá-
val, de tényleges érvénytelenítésével.

Ezzel ellentétben a neolog beállítás ta-
gadja mindennemű zsidókérdés lehetőségét.
A zsidóságnak nincs más küzdelme, mint
az, hogy az összes pozíciókban elfoglalja a
helyét, nemcsak a polgári életben, hanem
az összes hivatalokban is. Igaz ugyan, hogy
befelé a gondolkodó neolog zsidó elébe
mered a Meduza-fejével a rémületes nagy

kitérés problémája, de megnyugtatja magát
azzal, hogy mihelyt teljes jogegyenlőség lesz
a hivatalokban is, megszűnik a kitérés.

Az orthodoxia szempontjából a zsidó-
kérdés nem az állami és városi hivatalok-
ban való részesedésben merül ki. Az orth.
zsidó nem akar mást, minthogy a Tóra szent
törvényeit megtarthassa és polgári foglal-
zása mellett évezredek tradíciói szerint ren-
dezze be életét. Éppen ezért nem törtet
és nem is törtethet magas állami hivatalok
után, mert ezt lehetlenné teszi orthodox
életmódja. Az ő kispolgári életszintje számára
az államtól csak jogrendet és jóindulatot
kér. Az orthodox zsidókérdés tehát teljesen
belső kérdés.

Nagyjában ilyen belső kérdés magyar
szempontból a cionizmus által felvetett zsidó-
kérdés, amelynek lényege az: hogy a kelet-
európai zsidó tömegeket ki kell telepíteni
Paleszlinába, mert testileg mennek tönkre,
aminthogy a kisszámú nyugateurópai zsidó
az asszimiláció következtében lelkileg megy
tönkre.

Vajon mire gondolt tehát a miskolci
főispán? Melyik zsidó kérdést akarja meg-
oldani fokozatosan? Ha az antiszemita
értelemben vett zsidókérdést, akkor nem ju-
tottunk tovább az egyszerű cigány bölcse-
ségénél. „Üssed agyon, de ne nagyon”. Gróf
Tisza István szellemében az lett volna, ha
megállapította volna ifjabb Mikszáth Kálmán,
hogy egy jogállam erre nem rendezkedhe-
tik be.

Az új főispán zsidókérdés-felvetésével
szemben ki kell tehát jelentenem, hogy polgári
egyenjoguságunkhoz törhetetlenül ragaszkod-
unk, de befelé fogadjuk meg magunkban,
hogy a jogegyenlőség majdani birtokában
minden zsidó gondolni fog idősebb Mikszáth
Kálmán ama humoros és mély kijelentésére:
antiszemita az, aki „kelléténél jobban” gyü-
löli a zsidót, — mert akkor az ifjabb Mik-
száth zsidókérdése is veszíteni fogna bántó
éléből.

A hirdetésekben említett kaszusz tekintetében a szerkesztőség semmi felelősséget nem vállal.

Nyomatott Katzburg Testvérek könyvnyomdájában, Budapest, VII., Akácfa-ucca 45. — Felelős Katzburg Manó.